

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามลำดับดังนี้

1. กรอบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2551

1.1 ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐาน 2551

1.2 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน 2551

2. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

5. เกณฑ์การประเมิน

6. แนวทาง/วิธีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7. เทคนิคการสนทนากลุ่ม

8. มาตรฐานการประเมิน

8.1 มาตรฐานความเหมาะสม

8.2 มาตรฐานความเป็นไปได้

8.3 มาตรฐานความถูกต้อง

8.4 มาตรฐานการใช้ประโยชน์

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยในประเทศ

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 3) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติได้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน เป็นหลักสูตรการศึกษาของประเทศเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมีจุดหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนการเรียนรู้และประสบการณ์โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนและหลักสูตรสถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรแกนกลางไปพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีกรอบการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางและแนวการในการวัดและประเมินผลการเรียนที่สถานศึกษาจะต้องพิจารณา นำไปกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน ดังนี้

1. ข้อกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับแต่ละสถานศึกษานั้นมีข้อกำหนดที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการวัดและประเมินผลของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ เป็นการวัดและประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ การที่จะบรรลุจุดหมายแรกได้จะต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการ เป็นการวัดและประเมินผลที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนา ซึ่งปัจจุบันงานวิจัยบ่งชี้ว่าถ้าใช้การประเมินผลอย่างถูกวิธี การประเมินผลย่อมจะเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการกำหนดเป้าหมาย การเรียนการสอน แต่ทั้งนี้ผู้สอนต้องมีทักษะในการใช้วิธีการและ

ประเมินความรู้เดิม การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน การใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) และที่สำคัญการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยผู้สอนต้องสามารถให้คำแนะนำเพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้ฟอกฟูน นอกจากนี้ยังต้องรู้จักใช้ผลที่ได้จากการประเมินมาวางแผนและทบทวนการสอนของคนอีกด้วยสำหรับจุดมุ่งหมายที่สองคือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียน หรือจบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนนหรือให้ระดับผลการเรียน หรือให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ โดยสถานศึกษามีหน้าที่ในการอนุมัติและรายงานผลการเรียน งานวิจัยเสนอแนะว่าการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้โอกาสผู้เรียนแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างนักเรียน การจัดการศึกษาในปัจจุบันนอกจากให้ทั่วถึงแล้วยังมุ่งเน้นคุณภาพด้วย ผู้ปกครอง สังคมและรัฐต้องการเห็นหลักฐานอันเป็นผลมาจากการจัดการศึกษา นั่นคือ คุณภาพของผู้เรียนที่เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด หน่วยงานที่รับผิดชอบนับตั้งแต่สถานศึกษา ต้นสังกัด หน่วยงานระดับชาติที่ได้รับมอบหมาย จึงมีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนตามความคาดหวังของหลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ใน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ทุกระดับ มีเจตนารมณ์เช่นเดียวกัน คือ ตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

กรอบการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีกรอบการประเมินตามหลักสูตรแกนกลาง และแนวการดำเนินการในการวัดและประเมินผลการเรียนดังนี้

1.1 คำเนิการประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนคำเนิการเป็นปกติและสม่ำเสมอในการจัดการเรียนการสอนใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา

ปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.2 ดำเนินการประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการตรวจสอบผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และเป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

1.3 ดำเนินการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่เป็นมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากการตรวจสอบข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

1.4 ดำเนินการประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษา ตลอดจนในข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทวน พัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน

ด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธ โรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษา ในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เป็น โอกาสให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

2. การจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรของ สถานศึกษาสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและ ประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็น ข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้บุคลากรที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน ระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรของ สถานศึกษาเป็นกรอบภาระงานและแนวปฏิบัติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้อง เชื่อมโยงกับการเรียนรู้เป็นกระบวนการเดียวกัน สารของระเบียบดังกล่าวกำหนดบนพื้นฐานของ นโยบายด้านการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักวิชา หลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องและแนว ปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติม อันจะสะท้อนมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่สร้าง ความมั่นใจในกระบวนการดำเนินงานและความเชื่อมั่นแก่สังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาปรับปรุงการ เรียนรู้ของผู้เรียนและตัดสินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อัน มาจากผลการเรียนการสอนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดในระดับใด สามารถที่จะได้รับ การเลื่อนชั้นเรียนหรือจบการศึกษาได้หรือไม่ สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาดังกล่าว ระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไป ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

2.1 การตัดสินผลการเรียน กำหนดให้มีการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับการเรียนการสอน โดยผู้สอนต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละปี/ภาค ตลอดจนให้มีการสอนซ่อมเสริมผู้เรียนในด้านที่ต้องได้รับการพัฒนาและสนับสนุนในด้านที่เด่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ ใฝ่หาเต็มตามศักยภาพ การตัดสินผลการเรียนเพื่อพิจารณาเลื่อนชั้น กำหนดให้ระดับประถมศึกษา

เลื่อนชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษา นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการชี้แจงโดยให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 การให้ระดับผลการเรียนในระดับประถมศึกษา สามารถให้ระดับผลการเรียนได้หลายลักษณะ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษากำหนดให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ สำหรับการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ระดับผลการประเมินเป็นดีเยี่ยม ดี และผ่านและไม่ผ่าน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ระดับผลการประเมินเป็นผ่านและไม่ผ่าน

2.3 การรายงานผลการเรียน กำหนดให้สถานศึกษารายงานผลการเรียนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องรับทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้แก่ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.4 เกณฑ์การจบการศึกษา กำหนดคุณสมบัติของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้จบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2.5 เอกสารหลักฐานการศึกษากำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำระเบียบแสดงผลการเรียน ประกาศนียบัตรและแบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา โดยใช้แบบพิมพ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและเอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกผลการประเมินและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เรียน

2.6 การเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน ได้ในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ การย้ายหลักสูตร การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การขอกลับเข้าศึกษาต่อของผู้ที่ออกจากชั้น ตลอดจนการเทียบโอนความรู้ทักษะประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ

2.7 การประเมินคุณภาพผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เข้ารับการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและระดับชาติด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศของเรียนนำไปใช้ใน การปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนและการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป นอกจากนี้ สถานศึกษาอาจเพิ่มเติมประเด็นอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร นำมาใช้ในการ

ที่เป็นระบบเพื่อให้การดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผลการประเมินตรงตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรองรับการประเมินภายในและการประเมินภายนอก ตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาได้ สถานศึกษาจึงควรกำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดังนี้

3.1 สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

3.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.3 การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

3.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ ความคิด กระบวนการ พฤติกรรมและเจตคติ เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเที่ยงตรง ยุติธรรมและเชื่อถือได้

3.5 การประเมินผลการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้และตัดสินใจผลการเรียน

3.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการประเมินผลการเรียนรู้

3.7 ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและรูปแบบการศึกษา
ต่าง ๆ

3.8 ให้สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา เพื่อเป็นหลักฐานการประเมินผลการเรียนรู้รายงานผลการเรียน แสวงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียนของผู้เรียน

4. การรายงานผลการเรียน เป็นการแจ้งผลการเรียนรู้และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นวามก้าวหน้าของผู้เรียนให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไขและส่งเสริมพัฒนาการเรียนของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา

4.1 จุดมุ่งหมายการรายงานผลการเรียน

4.1.1 เพื่อแจ้งให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน

4.1.2 เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาการเรียนของผู้เรียน

4.1.3 เพื่อให้ผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการเรียน กำหนดแนวทางการศึกษาและการเลือกอาชีพ

4.1.4 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ใช้ดำเนินการออกเอกสารหลักฐาน การศึกษา ตรวจสอบและรับรองผลการเรียน หรือวุฒิทางการศึกษาของผู้เรียน

4.1.5 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้น สังกัด ใช้ประกอบในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. ข้อมูลในการรายงานผลการเรียน

5.1 ข้อมูลระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย ผลการประเมินความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมการเรียน ความประพฤติและผลงานในการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลสำหรับรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอนและผู้ปกครอง ได้รับทราบความก้าวหน้า ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนาผู้เรียน

5.2 ข้อมูลระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค ผลการประเมิน ความก้าวหน้าในการเรียนรู้รายปี/รายภาคโดยรวมของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลและการเสนอแนะในการพัฒนา การเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน ให้เป็นไปตามมาตรฐานการ เรียนรู้/ตัวชี้วัด การตัดสินใจ การเลื่อนชั้นและการซ่อมเสริมผู้เรียนที่มีข้อบกพร่องให้ผ่านระดับชั้น ละเป็นข้อมูลในการออกเอกสารหลักฐานการศึกษา

5.3 ข้อมูลการประเมินคุณภาพระดับเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ ผลการประเมิน ภาพ ของผู้เรียนด้วยแบบประเมินที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำขึ้นในกลุ่มสาระการ เรียนรู้สำคัญในระดับชั้นที่นอกเหนือจากการประเมินคุณภาพระดับชาติ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้ วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดการ ระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียนและสถานศึกษา

5.4 ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพระดับชาติ ได้แก่ ผลการประเมินคุณภาพของ ยนต์ด้วยแบบประเมินที่เป็นมาตรฐานระดับชาติในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่แจ้งในนี้

หน่วยงานระดับชาติ เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องใช้วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน ส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งนำไปรายงานในเอกสารหลักฐานการศึกษา ของผู้เรียน

5.5 ข้อมูลพัฒนาการของผู้เรียนด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งของการแนะแนว และจัดระบบการดูแลช่วยเหลือเพื่อแจ้งให้ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ ข้อมูล โดยผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการ อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งนำไปจัดทำเอกสารหลักฐานแสดงพัฒนาการของผู้เรียน

6. ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงาน การรายงานผลการเรียน สถานศึกษาสามารถเลือก ลักษณะข้อมูลสำหรับการรายงานได้หลายรูปแบบ ให้เหมาะสมกับวิธีการรายงาน โดยคำนึงถึง ประสิทธิภาพของการรายงานและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ของผู้รับรายงานแต่ละฝ่าย ลักษณะ ข้อมูลมีรูปแบบดังนี้

6.1 รายงานเป็นตัวเลข ตัวอักษร คำ หรือข้อความที่เป็นตัวแทนระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดจากการประมวลผล สรุปตัดสินข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่

6.1.1 คะแนนที่ได้กับคะแนนเต็ม

6.1.2 คะแนนร้อยละ

6.1.3 ระดับผลการเรียน “0 - 4” (8 ระดับ) หรือตามที่สถานศึกษากำหนดและผลการ เรียนที่มีเงื่อนไข “ค” “มค” “ร” “มร”

6.1.4 ผลการประเมินคุณภาพ “ดีเยี่ยม” “ดี” “ผ่าน”

6.1.5 ผลการตัดสินผ่านระดับชั้น “ผ่าน” “ไม่ผ่าน”

6.2 รายงานโดยใช้สถิติ เป็นการรายงานจากข้อมูลที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร หรือ ข้อความให้เป็นภาพแผนภูมิหรือเส้นพัฒนาการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นพัฒนาการความก้าวหน้าของ ผู้เรียนว่าดีขึ้นหรือควรได้รับการพัฒนาอย่างไร เมื่อเวลาเปลี่ยนแปลงไป

6.3 รายงานเป็นข้อความ เป็นการบรรยายพฤติกรรมหรือคุณภาพที่ผู้ประเมินสังเกต บ เพื่อรายงานให้ทราบว่าผู้เรียนมีความสามารถ มีพฤติกรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตาม มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัดและบุคลิกภาพอย่างไร เช่น

ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ชอบแสดงความคิดเห็นและมีเหตุผล

ผู้เรียนสนใจอ่านเรื่องต่างๆ หลากหลายประเภท สามารถสรุปใจความของเรื่องได้

ผู้เรียนมีผลการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นที่น่าพอใจ แต่ควรมีการพัฒนาด้านการเขียน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการฝึกหรือส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนสูงขึ้น

การประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดในหลักสูตรซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ต่อไป ภารกิจของสถานศึกษาในการดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดสัดส่วนคะแนนระหว่างเรียนกับคะแนนปลายปี/ปลายภาค โดยให้ความสำคัญของคะแนนระหว่างเรียนมากกว่าคะแนนปลายปี/ปลายภาค เช่น 60:40 , 70:30 , 80:20 เป็นต้น
2. กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน โดยพิจารณาความเหมาะสมตามระดับชั้นเรียน เช่น ระดับประถมศึกษาอาจกำหนดเป็นระดับผลการเรียน หรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนเป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละและระบบคุณภาพสะท้อนมาตรฐาน สำหรับระดับมัธยมศึกษากำหนดเป็นระดับผลการเรียน 8 ระดับ และกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ของผลการเรียน เช่น การประเมินที่ยังไม่สมบูรณ์ (ได้ ร) การไม่มีสิทธิเข้ารับการสอบ (ได้ มส) เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาอาจกำหนดคุณลักษณะของความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละชั้นปีเป็นระดับคุณภาพเพิ่มอีกก็ได้
3. กำหนดแนวปฏิบัติในการสอนซ่อมเสริม การสอบแก้ตัว กรณีผู้เรียนมีระดับผลการเรียน “0” และแนวดำเนินการกรณีผู้เรียนมีผลการเรียนที่มีเงื่อนไข คือ “ร ” “มส ”
4. กำหนดแนวปฏิบัติในการอนุมัติผลการเรียน
5. กำหนดแนวทางในการรายงานผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง
6. กำหนดแนวทาง วิธีการในการกำกับ ติดตามการบันทึกผลการประเมินในเอกสารหลักฐานการศึกษา ทั้งแบบที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดและแบบที่สถานศึกษากำหนด

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่บ่งชี้ให้เห็นถึงคุณธรรม จริยธรรม นิยม อันดีงามของมนุษย์ มีคำให้นิยามของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

คุณลักษณะเป็นสิ่งใช้ให้เห็นลักษณะประจำของสิ่งหนึ่งต่างจากอีกสิ่งหนึ่งหรือเป็นลักษณะเฉพาะ
กรมวิชาการ (2544 : 7) กล่าวว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือคุณธรรม
จริยธรรมค่านิยมที่ค้ำจุนในการดำรงชีวิต

ค่านิยมที่ค้ำจุน ตามที่สถานศึกษากำหนด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีความสุข ความดี ความงาม ความดีเป็นคุณค่าของจริยธรรม ความงามเป็นคุณค่าทาง
สุนทรียศาสตร์ สิ่งที่ตอบสนองความต้องการได้เป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์เปลี่ยนแปลงไปได้ตามกาลเวลา
และคุณค่ามักเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของความเจริญ

วสิน อินทสระ (2541 : 106 – 107) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม ตามหลัก
จริยศาสตร์ไว้ว่า คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันค้ำจุนซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ไว้ว่า
คุณธรรม คือ อุปนิสัยอันค้ำจุนซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยอันนี้ได้มาจากความพยายามและ
ความประพฤติติดต่อกันมาเป็นเวลานาน พร้อมอธิบายและได้ให้ความหมายอันสั้นว่า คุณธรรม
คือ ความกล้าเลิศแห่งอุปนิสัย

นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงความหมายนักปราชญ์ทั้งหลายได้ให้ไว้ เช่น โสเครติส
คุณธรรม หมายถึง ความรู้หรือปัญญาพร้อมทั้งนิสัย ถึงกับเน้นว่า

1. คุณธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ในการตัดสินความถูกผิดชั่ว และควรไม่ควรทำ
ของพฤติกรรม
2. จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ตามความหมายที่สองนี้
จริยธรรมเป็นแนวทางและถ้าหากจะกำหนดต่อไปว่า แนวทางที่กล่าวนี้หมายถึงแนวทางที่ดีที่ถูก
และที่ควรทำ ก็จะมีนัยตามความหมายแรก กล่าวคือ หากพฤติกรรมใดอยู่ในแนวทางดังกล่าว ก็จะเป็น
พฤติกรรมที่ดีที่ถูก และที่ควรทำ ส่วนพฤติกรรมที่อยู่นอกแนวทางนี้ ก็จะเป็นพฤติกรรมที่ไม่
ดี ไม่ถูก และไม่ควรทำ
3. จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และที่ควรทำ ความหมายที่สามนี้
เน้นที่ตัวพฤติกรรม (เน้นที่จริยะ) มากกว่าเน้นที่หลักเกณฑ์ กฎเกณฑ์หรือแนวทาง (เน้นที่ธรรมะ)
จึงเช่นสองความหมายแรก และโดยนัยแห่งความหมายที่สามนี้ พฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูกและไม่
ควรทำ ก็จะไม่ใช่จริยธรรม

จากความหมายของคุณธรรมที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า คุณธรรม คือ คุณงามความดีที่
คลลสั่งสมไว้ในตนเอง และมีพฤติกรรมที่ทุกสังคมยอมรับ ตัดสินตามกฎเกณฑ์ว่า ถูก ผิด ชั่ว
วและไม่ควรทำเป้าหมายสำคัญของการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
นที่กนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของระดับการเรียนรู้ต่าง ๆ โดย

ผู้เรียน โดยตรงและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนด้วย ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามตามที่สถานศึกษากำหนดสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

เป้าหมายสำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ เพื่อนำผลการประเมิน ไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน โดยตรง และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งนำไปใช้ในการพิจารณาตัดสินความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนด้วย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย

1. การประเมินผลการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม
2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. การประเมินการอ่าน ทักษะการคิด และเขียน
5. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ(National Test) ซึ่งในที่นี้จะกล่าว

เฉพาะการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. แนวทางการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม คุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนดขึ้น สำหรับพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ของสถานศึกษาโดยเป็นการประเมินโดยเชิงวินิจฉัย ซึ่งสถานศึกษามีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 15-26)

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยคณะกรรมการจะมีหน้าที่กำหนดแนวทางพัฒนาการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และแนวทางการส่งเสริมผู้เรียน

2.2 คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาคุณธรรมคุณธรรม จริยธรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความจำเป็น

2.3 คณะกรรมการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ลักษณะ ดังนี้

ดำเนินการพัฒนา ประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงผู้เรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.2 กิจกรรมนอกห้องเรียนให้บุคลากรของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันพัฒนาปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งในลักษณะของการร่วมกิจกรรม ต่าง ๆ หรือในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.4 ดำเนินการประเมินผู้เรียนรายภาค เมื่อสิ้นภาคเรียนแต่ละภาคผู้สอนหรือ บุคลากรหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม เครื่องมือการประเมินมีหลายวิธีการได้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การสังเกต พฤติกรรมดำเนินในชีวิตประจำวัน ทั้งในและนอกห้องเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ การรายงานตนเอง

2.5 การประมวลผล การประเมินรายภาค ผู้มีหน้าที่ในการพัฒนาการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละฝ่ายทำการประเมินและรวบรวมข้อมูล

2.6 การแจ้งผลและซ่อมเสริมคณะกรรมการฯ แจ้งผลการตัดสินผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาของผู้เรียนนำไปกรอกในเอกสารแบบแสดงผลการ พัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์และแจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียน ผู้ปกครองทราบให้บันทึก ข้อมูล “ดี” หรือ “ดีเยี่ยม” สำหรับผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินและบันทึกข้อมูล “ควร ปรับปรุง” สำหรับที่ไม่ผ่านเกณฑ์และจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียน

2.7 การประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านระดับชั้นคณะกรรมการฯ ควร สรุปจากผลการประเมินในภาคเรียนสุดท้าย และแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แต่ละประการจากผลการประเมินในแต่ละภาคเรียนที่ได้บันทึกไว้ ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการปรับปรุงพัฒนาและประเมินตาม เกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จะต้องเข้ารับการอบรมและปฏิบัติกิจกรรมคุณความดีซิคเซตามที่ คณะกรรมการฯ มอบหมายจนครบถ้วนก่อน จึงจะได้รับให้ผ่านระดับชั้นได้

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่คุณเรียนทุกคนจะต้องได้รับการ ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น การประเมิน ังกล่าวเป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเพิ่มเติมจากคุณลักษณะที่กำหนดในกลุ่มสาระการ วิชาทุกกลุ่มเพื่อสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมในการ รางชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทั้งนี้ การประเมินดังกล่าวควรทำในรูป

สถานศึกษา และแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบพร้อมกันเปิดโอกาสให้เข้ามาร่วมในการประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งมีแนวทางในการตัดสินดังนี้

3.1 การประเมินผู้เรียนเบื้องต้น บุคลากรทั้งหมดของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายดำเนินการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตามแนวทางสถานศึกษากำหนด ซึ่งมีวิธีการหลากหลาย เช่น การสังเกตและรายงานพฤติกรรมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การสุ่มผลงาน การบันทึกความดี การรายงานตนของผู้เรียน

3.2 การประเมินผล คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษารวบรวมผลการประเมินจากผู้ประเมินทุกฝ่ายนำมาพิจารณาประเด็นสรุปผลเป็นรายปี หรือรายภาคเพื่อวินิจฉัยแบ่งพฤติกรรมของผู้เรียนเป็น 4 กลุ่มดังนี้

“ดีเยี่ยม” มีพฤติกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

“ดี” มีพฤติกรรมตามเกณฑ์ขั้นต่ำของสถานศึกษากำหนด

“ผ่าน” มีพฤติกรรมผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

“ไม่ผ่าน” มีพฤติกรรมบางประการที่ไม่ผ่าน

3.3 การแจ้งผลและบันทึกผลคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาแจ้งผลการสรุปการประเมินรายปี/รายภาคให้ครูที่ปรึกษานำไปแจ้งให้ผู้เรียนทราบและดำเนินการปรับปรุงแก้ไขผู้เรียนในคุณลักษณะที่มีผลการประเมิน“ควรปรับปรุง”พร้อมทั้งบันทึกผลประเมินแต่ละครั้งอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจบันทึกเป็นเส้นพัฒนาการ (Profile) แสดงแนวโน้มคุณลักษณะแต่ละประการของผู้เรียนก็ได้

3.4 การสรุปผลการประเมินผ่านช่วงชั้น เมื่อจบช่วงชั้นของสถานศึกษา จะพิจารณาคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียน เพื่อผ่านช่วงชั้น โดยพิจารณาจากผลการประเมินผู้เรียนภาคเรียนสุดท้ายและแนวโน้มการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียน เพื่อผ่านช่วงชั้น โดยพิจารณาผลการประเมินในภาคเรียนสุดท้ายและแนวโน้มคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละประการของผู้เรียน จากบันทึกผลการประเมินที่ผ่านเกณฑ์ตลอดช่วงนั้นผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคุณลักษณะจะได้รับพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นร่วมกับเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นอื่นๆ ผู้เรียนไม่ผ่านการประเมินในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประการใดประการหนึ่ง จะยังไม่ได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้น ต้องปฏิบัติตามกิจกรรมคุณความดีตามแนวที่สถานศึกษากำหนดให้ครบถ้วนเสียก่อน จึงจะได้รับการพิจารณาให้ผ่านช่วงชั้นต่อไปการ

ตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กรมวิชาการ, 2544 : 43-44) คุณลักษณะอันพึงประสงค์

นเป้าหมายในการพัฒนาให้ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและสำนึกในหน้าที่

ปัญหา และความจำเป็นของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นกรณีเฉพาะ นอกเหนือหรือเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระต่าง ๆ ตามสภาพปัญหา ความต้องการทั้งนี้อาจพิจารณากำหนดขึ้นมาใหม่ก็ได้ สถานศึกษาต้องปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวตลอดมาขณะที่จัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งโดยตรง คือ ในกรณีที่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์เหล่านั้น ได้มีการกำหนดให้เป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของสาระการ เรียนรู้ต่าง ๆ ในกรณีที่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังของสาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค

แนวทางการตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กระทำได้ดังนี้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์กำหนดตามสภาพปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและ ค่านิยมของผู้เรียนหรือไม่

คุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ และ ความจำเป็นของชุมชนมากน้อยเพียงใด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) (สำนักงาน นโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2550) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของคนไทยในอนาคตไว้ดังนี้

1. ด้านจิตใจและสังคม มีวินัย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีคุณธรรม

จริยธรรมมีความเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ร่วมในกระบวนการ พัฒนาที่มีความเป็นไทย ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมไทยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ด้านสติปัญญา ทิศกว้างคิดไกล ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ รักการประดิษฐ์ค้นคว้า รู้ทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสามารถปรับตัว ห้ทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

3. ด้านสุขภาพพลานามัย มีสุขภาพจิตดี เจริญเติบโตสมวัย ร่างกายแข็งแรงปลอด ภัยที่ป้องกันได้ ปราศจากสารพิษสารเสพติด

4. ด้านการประกอบอาชีพ มีทักษะ มีคุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อการประกอบ มาอาชีพ และสามารถสร้างสัมมาอาชีพ

อย่างน้อย 3 ด้าน 3 กระบวนการ

กระบวนการพัฒนาจิตใจตามวิธีการของทางศาสนา จุดประสงค์ที่ต้องการ คือเป็นบุคคลที่มีวินัยคุณธรรม สติ สมาธิ ปัญญา

1. กระบวนการศึกษาเล่าเรียน โดยการเน้นการศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเองจุดประสงค์ที่ต้องการคือ เป็นบุคคลที่มีนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาตน
2. ด้านกระบวนการทำงาน ด้วยการปฏิบัติงานจริงที่เหมาะสมกับวัย จุดประสงค์ที่ต้องการคือ เป็นบุคคลที่มีนิสัยการทำงานด้วยใจรัก เพื่อเป็นนักสร้างงาน สร้างผลผลิต ส่งเสริมเศรษฐกิจมั่นคง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ให้ความสำคัญกับผู้เรียนสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือผู้เรียน ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่นมีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเคารพความคิดเห็นและสิทธิผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่กับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน มีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลกทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงตามอัตภาพ ป้าหมายของการเรียนที่สมบูรณ์ จึงต้องทำให้ผู้เรียนเก่งเต็มศักยภาพของแต่ละคนคือ ขยัน อดทน รื้อสัจย์ ประหยัด กตัญญู รู้หน้าที่ มีสุข คือ สุขกายและใจ

ฉลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน

ประเมินคุณภาพผู้เรียน โดยจัดทำมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ผู้เรียนไว้ 8 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละ
ศาสนา

1.2 ซื่อสัตย์สุจริต

1.3 มีความกตัญญูกตเวที

1.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

1.5 ประหยัดรู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

1.6 นิยมไทยและเห็นคุณค่าความเป็นไทย ภูมิใจในความเป็นไทยและรักษา

วัฒนธรรมไทย

มาตรฐานที่ 2 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่

2.1 รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง
สิ่งแวดล้อม

2.2 เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ
สุจริต

ตัวบ่งชี้ที่

3.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ

3.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

3.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

3.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4

ตัวบ่งชี้ที่

4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมี
เกมคิดแบบองค์รวม

4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดีและมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
ตัวบ่งชี้ที่

- 5.1 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดีกลุ่มสาระภาษาไทย
- 5.2 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดีกลุ่มสาระคณิตศาสตร์
- 5.3 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
- 5.4 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระสังคมศึกษา

ศาสนาและวัฒนธรรม

- 5.5 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระสุขศึกษา

และพลศึกษา

- 5.6 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระศิลปะ

- 5.7 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระการงาน

อาชีพและเทคโนโลยี

- 5.8 ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3,6 ในระดับดี กลุ่มสาระ

ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่

6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการฟังรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล สนใจและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆรอบตัว

6.2 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง สามารถเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและสนุกกับการเรียนรู้

6.3 สามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่

7.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ

7.2 มีน้ำหนักร่างกาย ส่วนสูงและมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

7.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง

โรคภัยและอุบัติเหตุ ปัญหาทางเพศ

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ตัวบ่งชี้ที่

8.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

8.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรมและมีผลงานด้านดนตรี นาฏศิลป์

8.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรมและมีผลงานด้านกีฬาและนันทนาการ

มาตรฐานด้านผู้เรียน 8 มาตรฐานนั้นคือสถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามมาตรฐาน

แบบวัดที่ใช้ในการวัดคุณธรรม จริยธรรมอันพึงประสงค์

จริยธรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Morality" ได้มีนักจิตวิทยาและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กันการนิยามจริยธรรม มีผู้นิยามไว้หลายคน ในที่นี้จะเลือกเฉพาะบางท่านที่เห็นว่ามีความหมายด้านจริยธรรมพอเป็นที่เชื่อถือได้ ดังนี้

เจฟเฟอริ (Jeffreys. 1962 : Abstract) นิยามจริยธรรมว่าเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับมาตรฐานของความดี ความเลวเป็นพฤติกรรมที่มุ่งสู่ความคิดและละเว้นสิ่งที่เลวร้ายทั้งปวง

เบราวน์ (Brown. 1989 : 411) ให้นิยามจริยธรรม หมายถึงระบบกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

ชำเถื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 28-31) ได้กล่าวถึง จริยธรรม ดังนี้

1. มีคุณสมบัติที่ต้องการเน้น เช่น ความเสียสละ ความมีวินัยในตนเอง ความขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดออม การรู้จักคิดวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

2. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น มีสุขนิสัยส่วนตัวและส่วนรวมทั้งทางกายและจิตใจ รู้กฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน มีความรู้และทักษะในการหาการใช้การออมทรัพย์ การประหยัด อยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขตามสภาพ

3. มีชีวิตที่สงบสุข เช่น รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ ๆ เข้าใจและศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือ และนำหลักธรรมมาใช้ในการชีวิตประจำวัน

4. เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ เช่น เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้คุณค่า ชื่นชมและรักษาศิลปะของชาติ

เพียเจต์ (Piaget. 1962 : 1) กล่าวว่า จริยธรรม คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ บุคคลยอมรับว่าถูกต้องเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

ทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์และไม่มี การขัดแย้งเป็นอุดมคติคั้งนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพสิทธิความเชื่อเรียกร้องของบุคคล อย่างเสมอภาคกัน

ลิวิน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 164) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรมเมื่อพบกับ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง นั่นคือ จริยธรรมเป็นการแสดงพฤติกรรมของคนเมื่อพบ สถานการณ์หนึ่งซึ่งแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมแตกต่างกัน ค่าจริยธรรมแต่ละคนจึงไม่เท่ากันจาก ความหมายจริยธรรมคั้งกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าจริยธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่คั้งถาม ที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม

การวิจัยจริยธรรมจะเป็นทฤษฎีหนักไปทางพัฒนาจริยธรรม จริยธรรมไม่ใช่สิ่งที่คิดมาแต่ กำเนิด แต่จริยธรรมเกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ แต่คุณภาพในการเรียนรู้และสั่งสมจริยธรรม แต่ละคนแตกต่างกัน บางคนมีสำนึกทางจริยธรรมตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ บางคน โตแล้วยังไม่สำนึกทาง จริยธรรม โครงสร้างทางสมอง โครงสร้างการรับรู้ และ โครงสร้างทางการมีสำนึกบาปบุญคุณโทษ เป็นสิ่งสำคัญมากที่ก่อร่างสร้างมนุษย์แต่ละคนให้เป็นตัวตนคนหนึ่งให้คนภูมิใจและเสียใจ ดังนั้น จึงเกิดทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรมหลายทฤษฎี ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการพัฒนาการจริยธรรมของ โคลเบิร์ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก

แนวคิดของโคลเบิร์ก (ลิวิน สายยศและอังคณา สายยศ 2543 : 175 -176 ; อ้างอิง

มาจาก Kohlberg, 1976) ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียร์เจต์ ในปี 1958 โคลเบิร์กเชื่อว่าทำให้เหตุผลทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับการบรรลุภาวะเชิงจริยธรรม พร้อมกับการพัฒนาอื่น ๆ ด้วยระดับของอายุเด็กจึงมีความสัมพันธ์อย่างมาก โคลเบิร์กได้ลำดับ เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระดับก่อนจริยธรรม (Preconventional level หรือ Premoral level) ใน ระดับนี้บุคคลจะทำความดีหรือความเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ห้ามหรือผู้ใหญ่เป็นผู้ กำหนดแต่ผลของการกระทำนั้นเพื่อความพอใจหรือความสุขของตนเองเป็นใหญ่ (Hedonistic consequences) นั่นคือการกระทำเพื่อประโยชน์สุขของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ระดับนี้แบ่งย่อย ออกเป็น 2 ขั้น(Stage)

ขั้นที่ 1 เน้นการลงโทษและการเชื่อฟัง (Punishment and Obedience

ขั้นนี้กลุ่มเด็กอายุ 2-7 ปี

ขั้นที่ 2 การเลือกกระทำเพื่อความพอใจของตน (Naïve instrumental hedonism) ขั้นนี้การกระทำใด ๆ ที่ว่าดีเป็นการกระทำตามความพอใจหรือต้องการของตนเองและบางโอกาสเป็นความต้องการของผู้อื่น ความยุติธรรมเป็นลักษณะ “ถ้าคุณต้องการฉัน ฉันช่วยคุณ” เป็นทำนองยื่นหมยยื่นแมว คือช่วยกันไป ช่วยกันมา มีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน เด็กในขั้นนี้กลุ่มเด็กอายุประมาณ 7-10 ปี

2. ระดับปฏิบัติตามแบบแผนกฎเกณฑ์จริยธรรม (Morality of conventional role conformity) ระดับนี้คนจะปฏิบัติตามสิ่งที่คาดหวังไว้ของครอบครัว กลุ่มหรือประเทศชาติและสนับสนุนกฎเกณฑ์ของสังคมที่มีอยู่ บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องการควบคุมจากภายนอกเอาใจเขามาใส่ใจเรา ประพฤติปฏิบัติความดีละเว้นความชั่วไม่ดีตามที่สังคมยึดถือ ในระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักจริยธรรมเด็กดีตามผู้อื่นเห็นชอบ (Good-boy morality of maintaining good relations approved by others) ขั้นนี้บุคคลจะกระทำหรือปฏิบัติทุกทางเพื่อช่วยเหลือและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นยินยอมรับ ขั้นนี้การตัดสินใจเชิงจริยธรรมเจตนาที่มีความสำคัญมาก นั่นคือดูได้จากเจตนาของผู้กระทำขั้นนี้เด็กอายุประมาณ 10-13 ปี

ขั้นที่ 4 หลักจริยธรรมทำตามกฎเกณฑ์ (Authority maintaining morality) ขั้นนี้บุคคลจะทำถูกหรือดีเมื่อเขาทำตามหน้าที่เชื่อฟังกฎหมาย และธรรมทางศาสนา ~~คือเขาจะประพฤติดำเนินปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบของสังคมที่ตั้งไว้ขั้นนี้เด็กอายุประมาณ 13-16 ปี~~

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์หรือยึดหลักจริยธรรมประจำใจตนเอง (Post conventional, principled or autonomous level) ในระดับนี้การตัดสินใจกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งยึดหลักจริยธรรมสากล โดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ของผู้มีอำนาจหรือของกลุ่มที่ยึดถือว่ามีคุณค่าการตัดสินใจจะใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของส่วนตัวที่ยึดถือคุณธรรมประจำใจ จะถือปฏิบัติมากกว่าการคล้อยตามสังคม บางทีการกระทำนั้นเป็นขั้นอุดมการณ์ ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นดังนี้

ขั้นที่ 5 หลักการกระทำตามสัญญาของสังคม (Social contract) ในขั้นนี้พฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคล อยู่ในกรอบของสิทธิส่วนบุคคลที่ทุกสังคมได้ตกลงยินยอมร่วมกันเขาจะเคารพต่อคำมั่นสัญญาและกฎหมาย ยอมรับค่านิยมที่ว่าบุคคลเกิดมามีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน าระบวนการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์หรือกฎหมายทั้งหลายทำไปเพื่อประโยชน์ของสังคมขั้นนี้เด็กอายุประมาณ 16 ปีขึ้นไป

หลักคุณธรรมหลักความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และหลักเคารพในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคล เป็นการใช้นวัตกรรมขั้นอุดมการณ์ในการพิจารณาคัดสินปฏิบัติทางจริยธรรมตามหลักสากล (ขั้นผู้ใหญ่)

เกณฑ์การพิจารณาคัดสินใจทางจริยธรรมในการสร้างเครื่องมือสอบวัดทางจริยธรรมนั้น เมื่อมีสถานการณ์หรือข้อคำถามให้เขาตอบ และมีคำตอบออกมาแล้ว จะต้องนำมาพิจารณาว่า การตอบนั้นควรตรวจให้คะแนนเท่าไรอาศัยเหตุผลใดจึงให้คะแนนเท่านั้น การให้คะแนนหรือการพิจารณาเหตุผลในการตอบแต่ละคำถามจึงถือเป็นสิ่งสำคัญมาก การพิจารณาโดยความคิดตนเอง เป็นแบบอัตโนมัติเกินไป อาจขาดความเชื่อถือได้ จึงจำเป็นต้องยึดหลักศาสนา ปรัชญา หรือทฤษฎีทางจริยธรรมต่างๆเท่าที่มีอยู่เพื่อเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน โดยทั่วไปแล้วคนมีจริยธรรมสูงควรได้รับคะแนนน้อย จึงจะมีความเที่ยงในขั้นนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะเกณฑ์จากการแบ่งการพัฒนาทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต มีการแบ่งขั้นการแสดงเหตุผลทางจริยธรรม 6 ขั้นแบ่งระดับใหญ่เป็น 3 ระดับ ดังนั้นถ้าผู้สร้างเครื่องมือวัดจริยธรรมยึดผลการตอบตามแนวทฤษฎีนี้ จะต้องดำเนินถึงการให้คะแนนไว้ 2 แบบคือแบบคะแนนต่างกัน 3 ระดับ กับคะแนนต่างกันอย่างมาก 6 ขั้น ใน 6 ขั้นนั้น คะแนนน้อยเริ่มจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 คะแนนมากที่สุดโดยพิจารณาเหตุผลการตัดสินใจใช้จริยธรรมได้ดังนี้

1. ดีหรือเลวเป็นผลมาจากการกลัวถูกลงโทษหรือการให้รางวัล
2. ดีหรือเลวเพราะเขาช่วยเรา เราช่วยเขาไม่มีความจงรักภักดีหรือความซื่อสัตย์
3. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกลุ่มปฏิบัติ ทำให้กลุ่มชอบพอ
4. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับการทำหน้าที่ กฎหมายและหลักศาสนา
5. ดีหรือเลวมองทำตามสัญญาประชาคมเห็นประโยชน์สังคมเป็นอยู่
6. ดีหรือเลวขึ้นอยู่กับมโนธรรมของคน ทำตามอุดมการณ์สากล

ถ้าจะปรับเป็น 3 ระดับ อาจกล่าวได้ดังนี้

1. เป็นการกระทำเพื่อให้ตนเองพอใจ
2. เป็นการกระทำเพื่อให้สังคมได้ประโยชน์
3. เป็นการกระทำเพื่ออุทิศตนตามอุดมการณ์สากล

ทำโดยบังเอิญการกำหนดเกณฑ์เป็นการกำหนดขั้นต่ำสุดของการปฏิบัติที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจกำหนดจากเวลาที่ให้ปฏิบัติปริมาณ หรือคุณภาพของพฤติกรรมที่แสดงออก โดยทั่วไปครูควรเป็นผู้กำหนดเกณฑ์ขึ้นมาเอง ตัวอย่างเช่น ทำได้ถูกต้อง 7 ข้อใน 10 ข้อ ทำเสร็จภายใน 10 นาที เขียนคำศัพท์เกี่ยวกับอวัยวะได้อย่างน้อย 10 คำ เป็นต้น

เกณฑ์เป็นผลหรือระดับที่ใช้ในการตัดสินความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในการกำหนดเกณฑ์การตัดสินการประเมินขึ้นอยู่กับสถานศึกษาที่จะยอมรับเกณฑ์ระดับใดที่เหมาะสมกับสภาพของตนในช่วงแรกอาจกำหนดเกณฑ์ค่อนข้างต่ำและค่อยปรับให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ก็ได้หรือกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ให้อยู่ในมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับเลยก็ได้ (สุวิมล ว่องวานิชและนางลักขณ์ วิรัชชัย, 2548 : 254) เกณฑ์การประเมินนี้จะเป็นตัวชี้ว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ โดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด

การกำหนดเกณฑ์การประเมินอาจกำหนดเป็น 2 ประเภทคือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criteria) เป็นระดับที่ใช้ในการตัดสินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่เหมาะสมและยอมรับได้เช่นผู้ปกครองร้อยละ 75 มีความพอใจในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา นักเรียนร้อยละ 90 มีภาวะโภชนาการอยู่ในภาวะปกติหรือผ่าน 9 ข้อใน 10 ข้อ หรือผ่าน 5 ข้อ ใน 10 ข้อ เป็นต้น ข้อดีของการใช้เกณฑ์แบบสัมบูรณ์คือผลของการประเมินแต่ละช่วงอยู่ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน แต่อาจมีข้อเสียในการกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative criteria) เป็นระดับที่ใช้การตัดสินการปฏิบัติงาน โดยเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา หรือเทียบกับการดำเนินงานของสถานศึกษาอื่น การกำหนดเกณฑ์แบบนี้เหมาะกับสถานศึกษาที่ยังไม่มีข้อมูลหรือประสบการณ์ในการดำเนินการในเรื่องนั้นมาก่อน แต่มีข้อเสียตรงอาจไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

ในการประเมินผู้เรียนว่ามีความรู้และสามารถทำอะไรได้ ตามมาตรฐานหลักสูตรผู้สอนจะต้องสร้างเกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานต่างๆของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการให้คะแนน โดยเกณฑ์การประเมินจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละครั้งในการปฏิบัติงานนอกจากนี้มันักการศึกษาได้กล่าวถึงการสร้างเกณฑ์การประเมินไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระจับทุกข์ (2542 : 72-78) กล่าวถึงการสร้างเกณฑ์ประกอบด้วย

1. การวางแผนการประเมินผล การประเมินผลเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนหรือแผนการใดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดกิจกรรมของครูต้องวางแผนการประเมินควบคู่ไปด้วยโดย

เรียนการสอนเพื่อสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบไปด้วยสิ่งใดบ้าง ซึ่งอาจจำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

1.1.1 ผลลัพธ์ที่เป็นกระบวนการ ซึ่งแยกเป็น 2 ลักษณะคือ

1) กระบวนการตามธรรมชาติของเนื้อหาวิชา เช่นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการฝึกทักษะการทำงานเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่นการแกะสลักสบู่

2) กระบวนการด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือจิตพิสัย เช่น กระบวนการทำงานกลุ่มเป็นต้น

1.1.2 ผลลัพธ์ที่เป็นชิ้นงาน เช่นให้นักเรียนประดิษฐ์ของเล่นที่เป็นวัสดุ ผลผลิตที่เกิดคือของเล่น

1.1.3 ผลลัพธ์ที่ประกอบด้วยทำงานและชิ้นงาน

1.2 นำกระบวนการหรือชิ้นงานมาวิเคราะห์หรือกำหนดรายการที่ต้องการ ประเมินหรือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้แสดงพฤติกรรมตามกระบวนการที่ต้องการ โดยมีการ ดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

1.2.1 การวิเคราะห์กระบวนการ เขียนขั้นตอนการทำงานหรือพฤติกรรม สำคัญที่แสดงว่าผู้เรียนมีความสามารถในการทำงาน ตามกระบวนการนั้น เช่น การอ่านออกเสียง พฤติกรรมที่สำคัญนั้น ได้แก่ สำเนียงภาษา การแบ่งวรรคตอนการอ่าน การแสดงอารมณ์ในการอ่าน ความสนใจต่อการอ่าน พฤติกรรมสำคัญอาจได้แก่ การแลกเปลี่ยนหนังสืออ่านกันระหว่างเพื่อน การนำแนวคิดจากการอ่านมาใช้ในกรเรียน การอ่านเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน

การทำงานกลุ่มพฤติกรรมสำคัญอาจได้แก่ การแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบของกลุ่ม การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การช่วยเหลือกันในกลุ่ม

ในการกำหนดรายละเอียดขั้นตอน หรือพฤติกรรมสำคัญ อาจกำหนดโดยอิงทฤษฎีหรือ ธรรมชาติของเนื้อหาวิชา โดยกำหนดให้สอดคล้องกับเกณฑ์ที่ระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือช่วยวิเคราะห์ขั้นตอนหรือ พฤติกรรมสำคัญของพฤติกรรมนั้น ๆ

1.2.2 การวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของผลงาน มีแนวทางในการวิเคราะห์ คล้ายคลึงกับการวิเคราะห์กระบวนการ เพียงแต่ว่าแทนที่จะดูพฤติกรรมหรือขั้นตอนการทำงานให้ พิจารณาลักษณะที่สำคัญของชิ้นงาน โดยอาจนำผลงานมาแสดงให้ดูแล้วช่วยกันวิเคราะห์ หรือ วิเคราะห์โดยอาศัยหลักการทั่วไป หรือหลักวิชาการที่ระบุไว้ชัดเจนว่าผลงานชิ้นนั้นว่าควรมี

เนื้อหา ความถูกต้องของศัพท์ไวยากรณ์ ถ้ากิจกรรมระบุให้ผู้เรียนประดิษฐ์ของแม่เหล็ก ลักษณะสำคัญอาจได้แก่ ตรงจุดประสงค์ การใช้งานได้จริง การคิดสร้างสรรค์ ความแข็งแรงทนทาน ความประหยัด รายการพฤติกรรมต่าง ๆ หรือลักษณะสำคัญของผลงานที่นำมาวิเคราะห์ได้จะเป็นข้อกระทง(Item)ของเครื่องมือวัดผลหรือข้อรายการประเมินในเกณฑ์การประเมินผลงาน (Scoring rubric)

2. องค์ประกอบของเกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องมือในการให้คะแนน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 แนวทางหรือเกณฑ์ (Criteria) ที่จะพิจารณาชิ้นงานหนึ่ง ๆ ตัวอย่าง การเขียน 1 ชิ้น อาจมีแนวทางประเมิน โดยดูสิ่งต่อไปนี้

2.1.1 จุดมุ่งหมาย (Purpose)

2.1.2 การจัดองค์ประกอบต่าง ๆ (Organization)

2.1.3 รายละเอียด(Details)

2.1.4 ท่วงทำนองของการเขียน(Voice style)

2.1.5 หลักไวยากรณ์ ตัวสะกด ฯลฯ (Mechanic)

2.2 คำอธิบายถึงระดับคุณภาพแต่ละแนวทาง ซึ่งอาจเขียนตั้งแต่ระดับดีเลิศไปจนถึงต้องปรับปรุง แนวทางอาจกำหนดเพิ่มเติมได้อีกหลายข้อ เช่นวิธีการนำเสนอประสิทธิภาพ (Effective)การใช้ภาษาไวยากรณ์ ตัวสะกดของงานชิ้นนี้เป็นต้น

ถ้าอธิบายระดับคุณภาพควรให้ชัดเจน กระดับที่สุดเป็นคำอธิบายที่จะสามารถบอกได้ว่าทำไมจึงดีเลิศ ดี ต้องปรับปรุง หรืออาจใช้เป็นตัวเลข เช่น ระดับ 4, 3, 2, 1

3. กระบวนการสร้างเกณฑ์การประเมิน

เกณฑ์การประเมินเป็นเครื่องมือที่ใช้กันมากในการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการประเมินโดยอิงผลการทำงาน (Performance – Based Assessment)

กระบวนการในทางวางรูปแบบของเกณฑ์การประเมิน ควรให้ผู้ร่วมตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิจารณาคุณภาพต่างๆ โดยครูจัดให้ผู้เรียนได้ดูตัวอย่างของชิ้นงานที่ดีและที่ไม่ค่อยดีแล้วให้บอกว่าชิ้นงานที่ดีมีลักษณะอย่างไร ที่ไม่ค่อยดีมีลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดแนวทางการพิจารณาชิ้นงาน โดยช่วยกันเขียนรายการคุณภาพที่ชิ้นนั้นจะต้องดูอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดคำอธิบายคุณภาพระดับต่างๆในแต่ละแนวทางโดยอธิบาย

คะแนนที่ดีที่สุดเป็นตัวอย่างในขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5 ฝึกใช้ในการประเมินผลตนเองและให้เพื่อนประเมิน โดยให้งานผู้เรียนทำในระหว่างที่ผู้เรียนกำลังทำงานให้หยุดเป็นระยะๆเพื่อประเมินตนเองและให้เพื่อนประเมิน

ขั้นตอนที่ 6 ทบทวน ให้โอกาสผู้เรียนทบทวน ปรับปรุงงานของเขา โดยดูจากผลสะท้อนที่ได้จากขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 7 ครูประเมิน ครูใช้เกณฑ์การประเมินที่ผู้เรียนใช้นั้นเพื่อประเมินผลงานของผู้เรียน

4. แนวทางการจัดทำเกณฑ์การให้คะแนน(Scoring rubrics)

4.1 นำขั้นตอนหรือลักษณะสำคัญที่เลือกไว้ มาจัดลำดับความสำคัญ

4.2 คัดเลือกรายการที่สำคัญและสามารถวัดได้ สังเกตได้อย่างชัดเจนเท่านั้น

4.3 รายการ โดยปลีกย่อยหรือซ้ำกันควรตัดออก แต่รายการใดที่สำคัญมากแต่วัดยาก สังเกตยาก ควรปรับหรือเขียนใหม่ให้เข้าใจ ได้ตรงกัน

4.4 นำรายการที่คัดเลือกไว้มากำหนดเป็นข้อกระทงของเครื่องมือประเมิน กำหนดว่าระดับคุณภาพของรายการที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินลักษณะมาตรฐานวัดอับดับคุณภาพ ซึ่งจะใช้กี่ระดับ ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและระดับชั้นของนักเรียน และความละเอียดในการประเมิน

4.5 บรรยายคำคุณภาพของเกณฑ์การประเมินแต่ละรายการทุกระดับคุณภาพ

5. ข้อดีของการประเมิน โดยใช้เกณฑ์การประเมิน

5.1 เกณฑ์การประเมิน เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลทั้งสำหรับการสอนและการวัดผลเพราะเกณฑ์การประเมินจะช่วยพัฒนาผลงานของนักเรียนขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือในการติดตามการพัฒนาผลงานของเขาด้วยเพราะเกณฑ์การประเมินบอกชัดเจนว่า

5.1.1 ครูคาดหวังอะไร

5.1.2 ผู้เรียนจะรู้ว่าจะต้องก้าวหน้าถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร

5.2 เกณฑ์การประเมินช่วยให้ผู้เรียนฝึกใช้ความคิดในการพิจารณาคุณภาพงานของตนเองและผู้อื่น(การที่ผู้เรียนใช้เกณฑ์การประเมิน ประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อน ารฝึกให้ทำงานหลาย ๆ ครั้งจะช่วยให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่องานของตน)

5.3 เกณฑ์การประเมิน ช่วยลดเวลาที่ครูต้องใช้ประเมินผู้เรียนเพราะหลังจาก

5.4 ครูสามารถปรับเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับการประเมินผลงานของผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีลักษณะความสามารถแตกต่างกันมาก (เช่น เด็กปัญญาเลิศ กับเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาเพื่ออยู่ในห้องเดียวกัน ได้)

5.5 เกณฑ์การประเมินเป็นสิ่งที่ง่าย และอธิบายให้คนอื่นให้เข้าใจง่าย เช่น เมื่ออธิบายผู้ปกครองทราบเขาจะรู้ทันทีว่าลูกของเขาจะต้องทำอะไรบ้างจึงจะสำเร็จ

6. ลักษณะการให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การประเมิน มี 2 แบบคือ

6.1 การให้คะแนนเป็นภาพรวม (Holistic score) คือการให้คะแนนโดยดูภาพรวมของชิ้นงานว่ามีความคิดรวบยอด การสื่อความหมาย กระบวนการที่ใช้และผลงานเป็นอย่างไรแล้วบรรยายคุณภาพของงานเป็นระดับ

6.2 การให้คะแนนเป็นรายองค์ประกอบ (Analytic score) คือการให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของงาน และบรรยายคุณภาพของงานแต่ละองค์ประกอบเป็นระดับ

7. ข้อควรคำนึงในการสร้างเกณฑ์การประเมิน ในการสร้างเกณฑ์การประเมินสำหรับตัดสินชิ้นงานของนักเรียนครูจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

7.1 ประเมินรวมหรือแยกรายชิ้น

7.2 จะมีคุณลักษณะใดบ้างที่สามารถสะท้อนภาพรวมของจุดประสงค์การ

ประเมิน

7.3 การให้น้ำหนักชิ้นงาน

7.4 บทบาทของการประเมินตนเอง

7.5 บทบาทของการประเมินโดยผู้ปกครอง

7.6 บทบาทของการประเมินโดยผู้สนใจ

7.7 บทบาทของการประเมินโดยเพื่อน

แนวทาง/วิธีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เทคนิคการสนทนากลุ่ม

แนวทาง/วิธีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินคุณลักษณะที่ต้องการ

ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ได้ก็อย่างมีความสุขทั้งในขณะพลเมืองไทย และพลโลก หลักสูตรแกนกลาง

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

การนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการดังกล่าว ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้นสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากนิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

นิยาม

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทยศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดองภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัด

- 1.1 เป็นพลเมืองดีของชาติ
- 1.2 ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย
- 1.3 ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
- 1.4 เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ รักษาชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1.1 เป็นพลเมืองดีของชาติ	1.1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบาย ความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง 1.1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ 1.1.3 มีความสามัคคีปรองดอง
1.2 ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	1.2.1 เข้าร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างสามัคคี ปรองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน และสังคม 1.2.2 หวงแหน ปกป้อง ขกย่องความเป็นชาติไทย
1.3 ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา	1.3.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ 1.3.2 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ 1.3.3 เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน
1.4 เคารพเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์	1.4.1 เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์ 1.4.2 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระมหากษัตริย์ 1.4.3 แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.3)

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 1.1 เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบาย ความหมายของเพลงชาติ ได้ถูกต้อง	ไม่เข้าร่วม กิจกรรมที่สร้าง ความสามัคคี	เข้าร่วม กิจกรรมที่สร้าง ความสามัคคี	เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียนและ	เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียนและ
1.1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิ และหน้าที่พลเมืองดีของ ชาติ		เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน	ปฏิบัติตนเพื่อ สร้างความ สามัคคี	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดี ในการสร้าง
1.1.3 มีความสามัคคี ประองคอง			ประองคอง ในหมู่เพื่อน	ความสามัคคี ประองคอง ในหมู่เพื่อน

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดที่ 1.2 ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.2.1 เข้าร่วมส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้าง ความสามัคคีประองคองที่ เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	ไม่เข้าร่วม กิจกรรมที่ สร้างความ สามัคคี	เข้าร่วม กิจกรรมที่ สร้างความ สามัคคี	เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียนและ	เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียนและ
1.2.2 หวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย		ประองคองและ เป็นประโยชน์ ต่อโรงเรียน	ปฏิบัติตนเพื่อ สร้างความ สามัคคี ประองคองใน หมู่เพื่อน	ปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีใน การสร้างความ สามัคคี ประองคองใน หมู่เพื่อน

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดที่ 1.3 ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.3.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมทาง	เข้าร่วมกิจกรรมทาง	เข้าร่วมกิจกรรมทาง	เข้าร่วมกิจกรรมทาง
1.3.2 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	ศาสนาที่ตนนับถือ	ศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติ	ศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติ	ศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติ
1.3.3 เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน		ตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส	ตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	ตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดที่ 1.4 เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.4.1 เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
1.4.2 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์		พระมหากษัตริย์ตามที่	ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัด	ที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
1.4.3 แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์		โรงเรียนจัดขึ้น	ขึ้น	ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดที่ 1.1 เป็นพลเมืองดีของชาติ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ไม่ยืนตรงเคารพธงชาติ	ยืนตรงเมื่อได้ยืนเพลงชาติร้องเพลงชาติได้และบอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยืนเพลงชาติร้องเพลงชาติได้และบอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง	ยืนตรงเมื่อได้ยืนเพลงชาติร้องเพลงชาติได้และบอกความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง
1.1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ		ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน	ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนและให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในชั้นเรียน	ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนและให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน
1.1.3 มีความสามัคคีปรองดอง				

ตารางที่ 7 ตัวชี้วัดที่ 1.2 ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.2.1 เข้าร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองที่ป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน และสังคม	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี	เข้าร่วมในกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน	เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	เป็นตัวอย่างที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน
1.2.2 หวงแหน ปกป้อง				

ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดที่ 1.3 ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.3.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	ไม่เข้าร่วมกิจกรรม	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน
1.3.2 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ	ทางศาสนาที่ตนนับถือ	ศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส	ศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	ศาสนาที่ตนนับถือและปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน
1.3.3 เป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน		ตนตามหลักของศาสนาตามโอกาส	ตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	ตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเป็นตัวอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดที่ 1.4 เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.4.1 เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์	ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์
1.4.2 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์		ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น
1.4.3 แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์				ขึ้นชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์

ข้อที่ 2 ชื่อสัตย์สุจริต

นิยาม

ชื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติ ตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความชื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริงความถูกต้อง ในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

ตัวชี้วัด

2.1 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

2.2 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตารางที่ 10 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ชื่อสัตย์สุจริต

2.1 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	2.1.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง 2.1.2 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด 2.1.3 ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
2.2 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	2.2.1 ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 2.2.2 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง 2.2.3 ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.3)

ตารางที่ 11 ตัวชี้วัดที่ 2.1 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
2.1.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูล ที่ถูกต้องและ เป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ ถูกต้องและเป็น จริงปฏิบัติใน สิ่งที่ถูกต้อง	ให้ข้อมูลที่ ถูกต้องและเป็น จริง ปฏิบัติใน สิ่งที่ถูกต้อง ทำ	ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง ปฏิบัติในสิ่งที่ ถูกต้องทำตาม สัญญาที่ตนให้ไว้ กับพ่อแม่หรือ ผู้ปกครองและครู
2.1.2 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด		ทำตามสัญญาที่ ตนให้ไว้กับพ่อ แม่ หรือ ผู้ปกครอง และครู	ตามสัญญาที่ ตนให้ไว้กับพ่อ แม่หรือ ผู้ปกครองและ ครูละอายและ เกรงกลัวที่จะ ทำความผิด	ผู้ปกครองและครู ละอายและเกรง กลัวที่จะทำ ความผิดเป็น แบบอย่างที่ดีด้าน ความซื่อสัตย์
2.1.3 ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				

ตารางที่ 12 ตัวชี้วัดที่ 2.2 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
2.2.1 ไม่นำสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของ ผู้อื่นมาเป็น ของตน	ไม่นำสิ่งของ ของผู้อื่นมา เป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของ ของผู้อื่นมา เป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของ และผลงานของ ผู้อื่นมาเป็น ของตนเองและ
2.2.2 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง			และปฏิบัติตน ต่อผู้อื่นด้วย ความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อ ผู้อื่นด้วยความ ซื่อตรง
2.2.3 ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 13 ตัวชี้วัดที่ 2.1 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
2.1.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	ไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง
2.1.2 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด		ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครู	ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครูละอาย และ เกรงกลัวที่จะทำความผิด	ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ทำตามสัญญาที่ตนให้ไว้กับพ่อแม่ หรือผู้ปกครอง และครูละอาย และเกรงกลัวที่จะทำความผิด เป็นแบบอย่างที่ดีด้านความซื่อสัตย์
2.1.3 ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				

ตารางที่ 14 ตัวชี้วัดที่ 2.2 ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
2.2.1 ไม่นำสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	ไม่นำสิ่งของและผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
2.2.2 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง			และปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง
2.2.3 ไม่หาประโยชน์ทางที่ไม่ถูกต้อง				

ข้อที่ 3 มีวินัย

นิยาม

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด

3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

ตารางที่ 15 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ มีวินัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ครอบครั้ว โรงเรียน และสังคม	3.1.1 ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของระเบียบข้อบังคับของครอบครัว ไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น โรงเรียน และสังคม 3.1.2 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป1-ป.3)

ตารางที่ 16 ตัวชี้วัดที่ 3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
3.1.1 ปฏิบัติตนตามข้อ	ไม่ปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม
ตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบ	ตามข้อตกลง	ข้อตกลง	ข้อตกลง	ข้อตกลง
ข้อบังคับของครอบครัว	กฎเกณฑ์	กฎเกณฑ์	กฎเกณฑ์	กฎเกณฑ์
โรงเรียน และสังคมไม่	ระเบียบ	ระเบียบ	ระเบียบ	ระเบียบ
ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ข้อบังคับของ	ข้อบังคับของ	ข้อบังคับของ	ข้อบังคับของ
.1.2 ตรงต่อเวลาในการ	ครอบครัวและ	ครอบครัวและ	ครอบครัวและ	ครอบครัวและ
ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ใน	โรงเรียน	โรงเรียนโดย	โรงเรียนโดย	โรงเรียนได้
ชีวิตประจำวันและ		ต้องมีการเตือน	ต้องมีการเตือน	ด้วยตนเอง
		เป็นประจำ	เป็นประจำ	

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4 - ป.6)

ตารางที่ 17 ตัวชี้วัดที่ 3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.1.1 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคมไม่ ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ไม่ปฏิบัติตาม ตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียน	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียนตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการ เตือนเป็นส่วน ใหญ่	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัวและ โรงเรียนตรง ต่อเวลาในการ ปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวัน แต่ต้องมีการ เตือนเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของ ครอบครัว และตนเอง โรงเรียน ตรงต่อเวลาใน การปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ประจำวันและ รับผิดชอบ ในการทำงาน ได้ด้วยตนเอง

ข้อที่ 4 ใฝ่เรียนรู้

นิยาม

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายาม
ในการเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่
มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเลือกใช้สื่อ
อย่างเหมาะสม บันทึกความรู้วิเคราะห์ สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอด เผยแพร่

ตัวชี้วัด

4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

4.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และ

เลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมสรุปองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตารางที่ 18 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ไม่เรียนรู้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.1.1 ตั้งใจเรียน
4.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมสรุปองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.1.2 เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ 4.1.3 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ 4.2.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนด้วยการเลือกใช้ 4.2.2 บันทึกความรู้ วิเคราะห์ ตรวจสอบ จากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ที่เหมาะสม สรุปเป็น 4.2.3 แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป1-ป.3)

ตารางที่ 19 ตัวชี้วัดที่ 4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
4.1.1 ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	ตั้งใจและเอาใจ	ตั้งใจเรียน เอา	ตั้งใจเรียน เอา
4.1.2 เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้		ใส่ในการเรียน	ใจใส่และมี	ใจใส่
4.1.3 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ			ความเพียรพยายามในการเรียน	และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตารางที่ 20 ตัวชี้วัดที่ 4.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมสรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
4.2.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์สื่อ เทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	ไม่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี หรือจากแหล่งเรียนรู้อื่น	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้อื่น และมีการ	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อ เทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้อื่น มีการบันทึก
4.2.2 บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็นองค์ความรู้			บันทึกความรู้	ความรู้และแลกเปลี่ยน
4.2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่างๆและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน				ความรู้กับผู้อื่น

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 21 ตัวชี้วัดที่ 4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
4.1.1 ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจเรียน	ตั้งใจเรียน เอา	ตั้งใจเรียน เอา	ตั้งใจเรียนเอา
4.1.2 เอาใจใส่และมี		ใจใส่และมี	ใจใส่และมี	ใจใส่และมี
ความเพียรพยายามใน		ความเพียร	ความเพียร	ความเพียร
การเรียนรู้		พยายามในการ	พยายามในการ	พยายามในการ
4.1.3 เข้าร่วมกิจกรรม		เรียนรู้ และเข้า	เรียนรู้ และเข้า	เรียนรู้ และเข้า
การเรียนรู้ต่าง ๆ		ร่วมกิจกรรม	ร่วมกิจกรรม	ร่วมกิจกรรม
		การเรียนรู้	การเรียนรู้	การเรียนรู้
		ต่าง ๆ บางครั้ง	ต่าง ๆ บ่อยครั้ง	ต่าง ๆ เป็น
				ประจำ

ตารางที่ 22 ตัวชี้วัดที่ 4.2 แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมสรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
4.2.1 ศึกษาค้นคว้าหา	ไม่ศึกษา	ศึกษาค้นคว้า	ศึกษาค้นคว้า	ศึกษาค้นคว้า
ความรู้จากหนังสือ	ค้นคว้าหา	หาความรู้	หาความรู้	หาความรู้
เอกสาร สิ่งพิมพ์สื่อ	ความรู้	จากหนังสือ	จากหนังสือ	จากหนังสือ
เทคโนโลยี ต่าง ๆ แหล่ง		เอกสาร	เอกสาร	เอกสาร
เรียนรู้ทั้งภายในและ		สิ่งพิมพ์ สื่อ	สิ่งพิมพ์ สื่อ	สิ่งพิมพ์ สื่อ
ภายนอกโรงเรียนและ		เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
เลือกใช้สื่อ ได้อย่าง		ต่าง ๆ	ต่าง ๆ	ต่าง ๆ แหล่ง
เหมาะสม		แหล่งเรียนรู้ทั้ง	แหล่งเรียนรู้ทั้ง	เรียนรู้ทั้ง
4.2.2 บันทึกความรู้		ภายในและ	ภายในและ	ภายในและ
เคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่		ภายนอก	ภายนอก	ภายนอก
เรียนรู้สรุปเป็นองค์		โรงเรียนและมี	โรงเรียนมีการ	โรงเรียน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
4.2.3 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และ นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน		ความรู้	สรุปเป็นองค์ ความรู้นำเสนอ และแลกเปลี่ยน ความรู้กับผู้อื่น ได้	อย่างเหมาะสม มีการบันทึก ความรู้สรุปเป็น องค์ความรู้ นำเสนอและ แลกเปลี่ยน องค์ความรู้ด้วย วิธีการที่ หลากหลาย

ข้อที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง
นิยาม

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่าง
พอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้
อย่างมีความสุขผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ
ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มี
การวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 23 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ อยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	<p>5.1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม</p> <p>5.1.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี</p> <p>5.1.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล</p> <p>5.1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด</p>
5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	<p>5.2.1 วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร</p> <p>5.2.2 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ขอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.3)

ตารางที่ 24 ตัวชี้วัดที่ 5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ส่วนตัวอย่าง ไม่ประหยัด	ใช้เงินและของใช้ส่วนตัวอย่าง ประหยัด	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวมอย่างประหยัด และเก็บรักษาดูแลอย่างดี	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดีมีเหตุผล และ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.1.2 ใช้ทรัพยากรขอ ส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่าและเก็บรักษาดูแล อย่างดี				
5.1.3 ปฏิบัติตนและ ตัดสินใจด้วยความ รอบคอบมีเหตุผล				
5.1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่น เดือดร้อน พร้อมให้อภัย เมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

ตารางที่ 25 ตัวชี้วัดที่ 5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.2.1 วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ ชีวิตประจำวันบน พื้นฐานของความรู้ ข้อมูลข่าวสาร	ไม่วางแผนการ เรียนและการ ใช้	ใช้ความรู้ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อ	ใช้ความรู้ข้อมูล ข่าวสารให้เป็น ประโยชน์ต่อ	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ให้เป็น
5.2.2 รู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่อ อยู่กับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข	ชีวิตประจำวัน	การเรียน	การเรียนและ ใช้ใน ชีวิตประจำวัน	ประโยชน์ต่อ การเรียนและ ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกับ ผู้อื่น ได้อย่างมี ความสุข

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 26 ตัวชี้วัดที่ 5.1 ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเองเช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คู้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดีรวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	ใช้เงินและของใช้ส่วนตัวอย่างไม่ประหยัด	ใช้ทรัพย์สินของตนเองแลทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัดและคู้มค่า	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า เก็บรักษาดูแลอย่างดีมีเหตุผลและไม่เอาเปรียบผู้อื่น	ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพย์สินของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า รอบคอบ เก็บรักษาดูแลอย่างดี มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
5.1.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
5.1.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล				
5.1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				

ตารางที่ 27 ตัวชี้วัดที่ 5.2 มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.2.1 วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ข้อมูล ข่าวสาร	ไม่วางแผน การเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน	ใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ให้เป็นประโยชน์ต่อ	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ให้เป็นประโยชน์ต่อ	ใช้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ให้เป็นประโยชน์ต่อ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.2.2 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข		การใช้ในชีวิตประจำวัน	การใช้ในชีวิตประจำวัน รับผิดชอบต่อสังคม การให้บริการ เปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชนและสภาพแวดล้อม	การใช้ชีวิตประจำวัน รับผิดชอบต่อสังคม การให้บริการ เปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชนและสภาพแวดล้อม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ข้อที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน นิยาม

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงานด้วยความเพียรพยายาม อุตุน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบและมีความภาคภูมิใจในผลงาน

ตัวชี้วัด

6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

6.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอุตุนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตารางที่ 28 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ มุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้
6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	6.1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6.1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ 6.1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
6.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	6.2.1 พุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน 6.2.2 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ 6.2.3 ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.3)

ตารางที่ 29 ตัวชี้วัดที่ 6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
6.1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจดูแลรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	ตั้งใจดูแลรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จมีการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น
6.1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ				
6.1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง				

ตารางที่ 30 ตัวชี้วัด 6.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	6.1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6.1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ 6.1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
6.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	6.2.1 ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน 6.2.2 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ 6.2.3 ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 31 ตัวชี้วัดที่ 6.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
6.1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงาน	เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้
6.1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ			สำเร็จ	สำเร็จ
6.1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง				มีการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

ตารางที่ 32 ตัวชี้วัดที่ 6.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
5.2.1 ทุ่มเททำงาน อดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคใน	ไม่ขยันอดทนในการทำงาน	ทำงานด้วยความขยันเพื่อให้งาน	ทำงานด้วยความขยันและพยายามให้งาน	ทำงานด้วยความขยันอดทนและ

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
6.2.2 พยายามแก้ปัญหา และอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ		มอบหมาย		เป้าหมาย และ ชื่นชมผลงาน ด้วยความ ภาคภูมิใจ
6.2.3 ชื่นชมผลงาน ด้วยความภาคภูมิใจ				

ข้อที่ 7 รักความเป็นไทย

นิยาม

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทยขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวชี้วัด

7.1 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที

7.2 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 33 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ รักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
7.1 ภาคภูมิใจใน ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทยและมี ความกตัญญูกตเวที	7.1.1 แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ
	7.1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และ วัฒนธรรมไทย
	7.1.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้
7.2 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	7.2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 7.2.2 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย	7.3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต 7.3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย 7.3.3 แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.3)

ตารางที่ 34 ตัวชี้วัดที่ 7.1 ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูกตเวที

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.1.1 แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวที	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มี	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มี
7.1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย		ต่อผู้มีพระคุณ	พระคุณและแต่งกายแบบไทย	พระคุณและแต่งกายแบบไทยเข้าร่วมใน
7.1.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย				กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมไทย

ตารางที่ 35 ตัวชี้วัดที่ 7.2 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้	ใช้ภาษาไทยเลขไทยในการสื่อสาร และบอกให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง	เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสาร และบอกให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
7.2.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง				

ตารางที่ 36 ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจภูมิปัญญาไทย	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในห้องถิ่นของตนได้	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในห้องถิ่นของตนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้ในห้องถิ่นของตนเข้าร่วมและชักชวนคนในครอบครัวหรือเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย
7.3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย				
7.3.3 แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย				

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

ตารางที่ 37 ตัวชี้วัดที่ 7.1ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมไทย และมีความ
กตัญญูกตเวที

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.1.1 แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทยมีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ	ไม่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวที	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณและแต่งกายแบบไทย	ปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณและแต่งกายแบบไทยเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมไทย
7.1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย				
7.1.3 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย				

ตารางที่ 38 ตัวชี้วัดที่ 7.2 เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	ไม่สนใจใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง	ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้	ใช้ภาษาไทยเลขไทยในการสื่อสาร และบอกให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง	เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทย เลขไทยในการสื่อสาร และบอกให้ผู้อื่นใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
7.2.2 ชักชวน แนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง				

ตารางที่ 39 ตัวชี้วัดที่ 7.3 อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
7.3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	ไม่สนใจภูมิปัญญาไทย	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้	บอกชื่อภูมิปัญญาไทยที่ใช้
7.3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย		ในท้องถิ่นของคนได้	ในท้องถิ่นของคนและเข้าร่วมกิจกรรมที่	ในท้องถิ่นของคนเข้าร่วมและชักชวนคนใน
7.3.3 แนะนำ มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย			เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	ครอบครัวหรือเพื่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย

ข้อที่ 8 มีจิตสาธารณะ
นิยาม

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวมเข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัด

- 8.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน
- 8.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตารางที่ 40 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
8.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	8.1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ 8.1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา ด้วยความสมัครใจ 8.1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
8.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	8.2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 8.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 8.2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา(ป.1-ป.3)

ตารางที่ 41 ตัวชี้วัดที่ 8.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานอาสาทำงาน	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน
2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกายกำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ			ให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น				

ตารางที่ 42 ตัวชี้วัดที่ 8.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
8.2.1 ครูศึกษาศาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติและ	ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติและ	ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติและ	ดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติและ
8.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน และสังคม	สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนโรงเรียน	สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนโรงเรียนและเข้าร่วม	สิ่งแวดล้อมของห้องเรียนโรงเรียนและเข้าร่วม
8.2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมศาสนานการณ่ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น			กิจกรรมของโรงเรียน	กิจกรรมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

เกณฑ์การให้คะแนน ระดับประถมศึกษา (ป. 4-ป.6)

ตารางที่ 43 ตัวชี้วัดที่ 8.1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
8.1.1 ช่วยพ่อแม่ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครองและครู	ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ	ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูทำงานอาสา	ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูทำงานอาสา
8.1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่น ร้อยกายกำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความเมตตาใจ			ทำงานให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ทำงานและแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ
8.1.3 แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สิน และอื่น ๆ และ				

ตารางที่ 44 ตัวชี้วัดที่ 8.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน (0)	ผ่าน (1)	ดี (2)	ดีเยี่ยม (3)
8.2.1 ดูแลรักษาอาคารณ สมบัติและสิ่งแวดล้อม ด้วยความเต็มใจ	ไม่สนใจดูแล รักษาทรัพย์สิน สมบัติและ	ดูแลรักษา ทรัพย์สินสมบัติ และ	ดูแลรักษา ทรัพย์สินสมบัติ และ	ดูแลรักษา ทรัพย์สินสมบัติ และ
8.2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่ เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนชุมชน และ สังคม	สิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน	สิ่งแวดล้อม ของห้องเรียน โรงเรียน	สิ่งแวดล้อม ของห้องเรียน โรงเรียนและ เข้าร่วมกิจ โรงเรียนกรรม ของ	สิ่งแวดล้อม ของห้องเรียน โรงเรียนและ เข้าร่วม กิจกรรมของ โรงเรียนด้วย ความเต็มใจ
8.2.3 เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วม สร้างสิ่งที่ดีงามของ ส่วนรวมตามสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นด้วยความ กระตือรือร้น				

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับบริบทและจุดเน้นของตนเอง ได้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาจะบรรลุผลได้นั้นต้องอาศัยการบริหารจัดการและความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนที่มุ่งขจัดกลา บ่มเพาะ ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

หลักการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา

เครื่องมือวัดเป็นสิ่งเราที่เพื่อให้ผู้ถูกเ้าแสดงพฤติกรรมที่ต้องการวัด หรือสังเกตได้ รอกมา โดยที่พฤติกรรมที่ต้องการวัดแต่ละพฤติกรรม อาจต้องการเครื่องมือวัดที่แตกต่างกันไปและ การวัดพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมอาจต้องใช้เครื่องมือมากกว่า 1 ประเภทและใช้ข้อมูลจากการวัด หลายประเภทประกอบกัน เพื่ออธิบายถึงลักษณะที่ต้องการวัดอย่างเชื่อถือได้และเที่ยงตรง รื่องมือที่ใช้เพื่อการประเมินนั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับเครื่องมือที่ใช้เพื่อการอื่น ๆ ที่ต้องมี

ประสิทธิผลได้

เครื่องมือประเมินการศึกษาแบ่งได้หลายประเภท เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม ซึ่งอาจมีลักษณะของมาตรวัดต่างๆกันไปเช่น ข้อสอบ ข้อคำถามที่ต้องการให้ผู้ถูกวัดเติมคำตอบเอง ข้อคำถามที่มีตัวเลือกให้เลือก มาตราประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ เป็นต้น โดยมีรายละเอียดของลักษณะเครื่องมือ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพที่แตกต่างกันไป และเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวัด คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินค่า (Rubric) ดังนั้นจึงนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือทั้งสองประเภทดังนี้

1. แบบสังเกต

การสังเกต (Observation) หมายถึง การเฝ้าดูอย่างเอาใจใส่ การพิจารณาและกำหนดไว้อย่างมีระเบียบวิธีการเฝ้าดูและกำหนดอย่างแม่นยำในสิ่งที่ปรากฏเพื่อวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่นๆ

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2546 : 40) กล่าวว่า การสังเกต หมายถึง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือวิธีวัดอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงลักษณะของบุคคลตลอดจนเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมต่างๆ โดยการเฝ้าสังเกตอย่างเอาใจใส่และกำหนดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อนำข้อมูลจากการสังเกตมาวิเคราะห์ หาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมของบุคคลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับปัจจัยอื่นๆ การสังเกตในความหมายดังกล่าวไม่จำกัดว่าต้องสังเกตด้วยประสาทตาอย่างเดียว แต่ยังรวมประสาทอื่นๆอีก เช่น สังเกตจากการฟังเสียง การสัมผัส ภูษิตถา จัปต์อง เป็นต้น การสังเกตเป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลได้ละเอียด ครบคลุมถึงเหตุการณ์ร่วมสภาพแวดล้อมต่างๆทำให้สังเกตพฤติกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและสามารถนำเอาเหตุการณ์อื่นมาประกอบหลักฐานการอธิบายได้ ทำให้การอธิบายต่างๆของผู้เรียนได้กว้างขวางลุ่มลึกยิ่งขึ้น การสังเกตมีลักษณะการวัดโคเคนคือ สามารถนำไปใช้ในการวัดซ้ำ ซึ่งเครื่องมือชนิดอื่น เช่นแบบทดสอบ แบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ทำไม่ได้ แต่การสังเกตสามารถเฝ้าสังเกตซ้ำได้หลายครั้ง ทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และถูกต้องตรงตามที่ต้องการได้ดีกว่า และเป็นการวัดทางตรง ซึ่งเครื่องมือชนิดอื่นเป็นการวัดทางอ้อม

สมคิด พรหมจ้อย (2544 : 10)กล่าวว่าแบบสังเกต เป็นเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ และมีจุดมุ่งหมายพิจารณาเรื่องใด และปรากฏการณ์ใด โดยใช้คนหรือผู้สังเกต โดยการเฝ้าติดตามดูอย่างเอาใจใส่และพิจารณารายละเอียดต่างๆ ตั้งแต่ความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการจะศึกษาอย่างใกล้ชิด

หลักในการสังเกตที่ดีต้องมีหลักการดังนี้

1. วางแผนในการสังเกตไว้ล่วงหน้า กำหนดจุดมุ่งหมายในการสังเกตให้ชัดเจนว่าต้องการสังเกตอะไร ถ้านอกเหนือจากนี้แล้วจะไม่มีกรเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการสังเกตก่อนการสังเกตจริง
3. คู่ช่วยความพินิจพิเคราะห์ จนสามารถมองเห็นรายละเอียดของเรื่องที่จะสังเกตอย่างลึกซึ้ง มิใช่จั่วมมองเห็นแต่ผิวเผินหรือลักษณะแต่ของภายนอกเท่านั้น
4. เมื่อสังเกตแล้ว ต้องมีการบันทึกข้อมูลไว้เตือนความจำ และแปลความหมายของข้อมูลหลังจากสังเกตเสร็จแล้ว
5. กำหนดระยะเวลาที่จะทำการสังเกต เวลาที่กำหนดคนนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการสังเกต
6. ผู้สังเกตควรใช้แบบตรวจสอบรายการ พร้อมเครื่องมือวัดอื่นๆประกอบในการสังเกตด้วย
7. ควรมีการฝึกฝนผู้สังเกตให้มีความชำนาญก่อนการสังเกตจริง ตลอดจนจดข้อคิดส่วนตัวให้เหลือน้อยที่สุด

วิธีสังเกต แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มหรือสถานการณ์ที่ตนจะสังเกต โดยเข้าไปร่วมกิจกรรมในกลุ่ม
2. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เป็นการสังเกตโดยที่ผู้สังเกตไม่ได้เข้าไปร่วมในเหตุการณ์การทำงานนั้นๆ ผู้สังเกตจะอยู่ภายนอกของผู้ถูกสังเกต กระทำตนเป็นบุคคลภายนอก ผู้ถูกสังเกตอาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้(สมคิด พรหมจ้อย. 2544 : 101-102)

บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2546. : 41-44) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบว่ามี 3 ส่วนคือ

1. สิ่งที่จะสังเกต การประเมินการศึกษา สิ่งที่จะสังเกตส่วนใหญ่เป็นพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านลักษณะนิสัย ได้แก่ ความสนใจใฝ่รู้ ความมุ่งมั่นพยายาม บุคลิกลักษณะท่าทางเป็นต้น ด้านสติปัญญา ได้แก่ การแสดงความจับใจในการคิด การแสดงวามเห็นที่หลากหลายเป็นต้น และด้านการปฏิบัติ ได้แก่พฤติกรรมการแสดงออก ขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นต้น

2. ตัวผู้สังเกต ตัวผู้สังเกตเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยการดูหรือสังเกตดังนี้

จุดหมายแน่ชัด

2.2 ผู้สังเกตต้องมีประสาทจับไวในการดู ฟัง และสัมผัสไว้ในความแตกต่างของสิ่งที่สังเกตได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ

2.3 ผู้สังเกตต้องมีความจำดี เพราะต้องจดจำพฤติกรรมที่ได้สังเกตแล้วผ่านมาจดบันทึกหลังการสังเกต

2.4 ผู้สังเกตต้องมีการรับรู้ถึงพฤติกรรมการแสดงออกได้รวดเร็ว สื่อความหมายได้ทันที

2.5 ผู้สังเกตต้องมีประสบการณ์ และผ่านการฝึกอบรม การสังเกตมาอย่างดีไม่เช่นนั้นอาจทำให้เข้าใจเหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตคลาดเคลื่อนไป

2.6 ผู้สังเกตต้องมีนิสัยชอบจดบันทึก และต้องบันทึกผลการสังเกตอย่างละเอียด รอบคอบ

2.7 ผู้สังเกตต้องไม่ใช่อารมณ์และความรู้สึกเป็นเครื่องตัดสินใจในการทำงาน

2.8 ผู้สังเกตต้องมีความอดทนในการทำงานอดทนต่อการรอคอย รวมทั้งอดทนต่อความไม่สำเร็จ

2.9 ผู้สังเกตต้องสามารถตีความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตได้อย่างเหมาะสม ใกล้เคียงความเป็นจริง

2.10 ผู้สังเกตต้องมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง อดทนในการรับรู้ หรือจดบันทึกในการสังเกต-ตัวผู้สังเกตต้องอยู่ในสภาวะปกติ สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มิฉะนั้นอาจชักนำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสังเกตได้

3. การบันทึกการสังเกต การจดจำข้อมูลจำนวนมากอาจทำให้ได้ข้อมูลผิดพลาด ขาดตกบกพร่องได้ ดังนั้นการจดบันทึกผลการสังเกตจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการสังเกตนักเรียนเป็นกลุ่ม หรือสังเกตพฤติกรรมหลายอย่างในเวลาเดียวกันการบันทึกการสังเกตมี 2 อย่างดังนี้

3.1 การบันทึกการสังเกตแบบพรรณนา เป็นการจดบันทึกเรื่องราวเป็นถ้อยคำตามที่ผู้สังเกตเห็น สำคัญในการบันทึกควรบรรยายถึงบันทึกพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตที่แสดงออกในสถานการณ์นั้นๆ

3.2 การบันทึกการสังเกตแบบปรนัย เป็นการบันทึกด้วยรอยขีดเป็นความถี่หรือกาหับรายการหรือบันทึกรายการว่าแสดงพฤติกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรม

การสร้างแบบสังเกต

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2546 : 66-61) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบสังเกตว่าการสร้างแบบสังเกตให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการและเชื่อถือได้ต้องดำเนินการดังนี้

1. ให้คำจำกัดความของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต โดยครอบคลุมรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ระบุสิ่งที่สังเกตเป็นใคร จำนวนเท่าไร เป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

1.2 ระบุพฤติกรรมที่สังเกต มีอะไรบ้าง มีกี่พฤติกรรม

1.3 ให้ความหมายของพฤติกรรมที่สังเกตว่าแสดงออกอย่างไร

ระยะเวลาของการแสดงพฤติกรรมนานเท่าไรจึงจะบันทึก

2. เลือกรูปแบบการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายสถานการณ์ และพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของแบบสังเกต

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2546 : 65) ได้กล่าวว่า คุณภาพของการสังเกตขึ้นอยู่กับผู้สังเกตมากที่สุด เพราะผู้สังเกตเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การส่งเสริมให้สามารถสังเกตได้ตรงตามที่ต้องการและเชื่อถือได้ จึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมผู้สังเกต ผู้สังเกตต้องได้รับฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการสังเกต เพราะผู้สังเกตเป็นเครื่องมือวัดชนิดหนึ่ง จึงต้องฝึกฝนให้มีความตรง ความเที่ยง ไม่ลำเอียง ใ้ข้อมูลแม่นยำ แม่นยำ เชื่อถือได้ ความเที่ยงของผู้สังเกตควรมีค่า 0.70 ขึ้นไป

2. ความอคติของผู้สังเกต อคติของผู้สังเกตทำให้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมผิดพลาดคลาดเคลื่อน ได้มากอคติอาจเกิดจากผู้สังเกตเองหรือปัจจัยอื่นๆที่มีอิทธิพล ดังนั้นควรระวังปัจจัยเหล่านั้นอย่างจริงจัง ดังนี้

2.1 ความประทับใจของผู้สังเกตที่ได้รับจากผู้ถูกสังเกตมาก่อน เช่นเคยเห็นพฤติกรรมของเด็กมาก่อนมีการสังเกตความรับผิดชอบของเด็กคนนั้นทำให้เกิดความลำเอียงได้

2.2 ความถูกต้องแม่นยำในการใช้แบบสังเกตประกอบ เช่นการสังเกตและจดบันทึกด้วยมาตรประเมินค่า อาจบันทึกผลการประเมินในระดับสูงหรือต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

2.3 อคติของผู้สังเกตที่มีต่อผู้ถูกสังเกตทำให้ละเลยสิ่งที่ควรสนใจหรือต้องการให้สังเกตได้ เช่นการอคติต่อชุมชนแออัด

3. การป้องกันอิทธิพลที่เป็นผลมาจากผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่ากำลังมีการสังเกต

อิทธิพลชนิดนี้

การตรวจสอบคุณภาพของการสังเกต

สมคิด พรหมขู้ (2544 : 118) ได้กล่าวถึงการตรวจสอบคุณภาพของการสังเกต โดยการตรวจสอบได้ 3 ประการคือ

1. ความตรง การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกต โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อพิจารณาว่ามีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือโครงสร้างเนื้อหา หรือเรื่องที่จะสังเกตเพียงใด
2. ความเที่ยง การตรวจสอบความเที่ยง ของแบบสังเกต นิยมใช้ 2 วิธีคือ
  - 2.1 ให้ผู้สังเกตคนเดียวสังเกตพฤติกรรมเดียวกัน ในเวลาที่ต่างกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
  - 2.2 ให้ผู้สังเกตหลายคนสังเกตพฤติกรรมเดียวกันของคนคนเดียวกัน แล้วนำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
  - 2.3 การหาความเที่ยงของแบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมแบบตรวจสอบรายการ และมาตราประเมินค่า แบบสังเกตชนิดนี้สามารถนำไปใช้สังเกตนักเรียนจำนวนหลายคนได้สะดวกและการบันทึกจะให้ 1 เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรม และได้ 0 เมื่อนักเรียนไม่แสดงพฤติกรรมที่ต้องการ ส่วนมาตราประมาณค่าสามารถให้คะแนนได้ตามพฤติกรรมที่ปรากฏเป็น 2,1,0 สามารถคำนวณหาค่าความเที่ยงของการสังเกตจากผู้สังเกต โดยใช้วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่จัดอยู่ในประเภทที่มีลักษณะของการได้มาซึ่งข้อมูลแตกต่างจากการสังเกต เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการให้ผู้ตอบรายงานตนเอง มาตรการที่ใช้ในแบบสอบถามอาจมีได้หลายลักษณะในแบบสอบถามฉบับเดียวกัน โดยนิยมแบ่งเป็นตอนๆ ตามลักษณะของมาตรการวัด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่า แบบสอบถามมีข้อคำถามครอบคลุมประเด็นหรือสิ่งที่ต้องการรู้หรือไม่ ข้อความที่ใช้เหมาะสมถูกต้องหรือไม่ โดยคำนวณจากสูตรIOC เลื่อนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบข้อคำถามต่างๆ ใช้ได้หรือไม่ ข้อบกพร่องอะไรสมควรจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร
2. ความเที่ยง ทำได้โดย
  - 2.1 ใช้วิธีการความซ้ำ โดยกรวางแบบสอบถามไปสอบถามกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง

เทคนิคหาค่าสหสัมพันธ์

2.2. ใช้วิธีหาค่าโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งมีการให้นำหน้าของคำตอบ 1 2 3

4 5

3. มาตรฐานค่า (Rating Scale) เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินค่าของสถานการณ์หรือคุณลักษณะต่างๆที่ไม่สามารถวัดออกมาเป็นตัวเลขโดยตรงเช่น การทดสอบภาคปฏิบัติในวิชาชีพระยะสั้น การวัดความประพฤติ ความมุ่งหวังในอนาคต เป็นต้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

3.1. มาตรฐานค่าแบบบรรยาย เป็นมาตรวัดของการจัดอันดับในแต่ละระดับในรูปแบบของการบรรยายทางภาษา ปกติจะแบ่ง 3-5 ชั้น เช่น

ดีมาก : การต่อสายไฟทุกจุดต่อได้เหมาะสมดีมาก สวยงามไม่มีข้อบกพร่อง ประหยัด

ดี : การต่อระหว่างคัตเอาท์ไปยังปลั๊กไฟต่อได้ดี แต่จากปลั๊กไฟไปยังไฟต่อได้ไม่สวย

ปานกลาง : พอดีได้แต่ไม่มีความสวยงามอยู่ในตัวทุกจุด

ไม่ดี : ใช้สายไฟและตะปูที่ตอกยึดสายไฟเปลืองต่อได้ช้า

ไม่คิดเลย : ใช้อุปกรณ์อย่างเปลืองมากต่อไม่ดี

3.2 มาตรฐานค่าแบบตัวเลข มาตรฐานประเภทนี้ได้แยกคุณลักษณะของสิ่งทีวัดออกมาตามระดับความเข้มแล้วแทนด้วยตัวเลข เช่น การประเมินผลความขยัน

5 หมายถึง เกิดกับท่านเป็นประจำ

4 หมายถึง เกิดขึ้นกับท่านนาน ๆ ครั้ง

3 หมายถึง เกิดขึ้นกับท่านเป็นบางครั้ง

2 หมายถึง ไม่ค่อยจะเกิดขึ้นกับท่าน

1 หมายถึง ไม่เคยเกิดขึ้นกับท่านเลย

นอกจากนี้อาจจะอยู่ในรูปของการถามความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วแปลงตัวหนังสือออกมาเป็นตัวเลข คือ ชอบมากที่สุดคือ 5 ชอบคือ 4 ปานกลางคือ 3 ไม่ชอบคือ 2 ไม่ชอบที่สุดคือ 1 ดังนี้

3.2.1 ท่านชอบดนตรีพื้นเมืองหรือไม่

3.2.2 ท่านชอบเล่นดนตรีพื้นเมืองหรือไม่

การตรวจสอบคุณภาพของแบบมาตรฐานค่า ดำเนินการดังนี้

1) ความตรง นิยมตรวจสอบตรวจสอบความตรงโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

ถูกต้องเหมาะสมของข้อความหรือรายการประเด็นคำถามที่ใช้และพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือหรือมาตรวัดด้วยการคำนวณคุณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและ โครงสร้างเนื้อหาที่ ต้องการวัด (IOC) ก่อนที่จะทดลองนำเครื่องมือ ไปใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตามที่ต้องการ เพื่อ ตรวจสอบข้อคำถามต่าง ๆ ว่ามีความเป็นปรนัยหรือไม่ มีข้อบกพร่องอะไรและสมควรจะ ได้มีการ แก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร จึงเป็นเครื่องมือที่นำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

2) ความเที่ยง ทำได้โดยวิธีหาค่าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาสำหรับมาตรประมาณค่า ซึ่งมีการให้ค่านำหนักของคำตอบ 1 2 3 4 5

4. แบบวัดเจตคติของलिेिर्त

กานดา พุนลาททวี (2546 : 223) กล่าวว่าलिेिर्तได้พัฒนาแบบวัดเจตคติที่ใช้วิธีการรวมค่าประเมิน เป็นแบบวัดที่ได้รับความนิยมในการนำไปใช้วัดเจตคติของบุคคล เนื่องจากมีวิธีการสร้างง่าย การสร้างแบบวัด ไม่จำเป็นต้องอาศัยกลุ่มผู้ตัดสินใจในการกำหนดค่าประจำข้อความเจตคติของแต่ละบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ได้จากการรวมคะแนนคำตอบทุกข้อความคิดเห็น กล่าวคือคะแนนจากการรวมค่าคะแนนคำตอบที่ผู้ตอบเลือกในแต่ละข้อแสดงถึงเจตคติของบุคคลนั้น

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของलिेिर्त มีดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายเจตคติที่ต้องการศึกษา
2. เขียนข้อความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา
3. กำหนดคำตอบและน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกแต่ละข้อความ แต่เดิม

लिेिर्तได้กำหนดให้มีคำตอบระดับดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เห็นด้วย

เฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ

ไม่เห็นด้วย

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ผู้สร้างแบบวัดเจตคติอาจกำหนดจำนวนคำตอบที่แตกต่างจากที่กล่าวข้างต้นก็ได้ ในกรณีที่ต้องการให้แบบวัดมีความละเอียดในการจำแนกผู้ตอบก็อาจกำหนดให้มีจำนวนคำตอบมากขึ้น เช่นกำหนดให้มีคำตอบ 7 ระดับ หรือถ้ากลุ่มผู้ตอบมีการศึกษาน้อยหรือเป็นเด็กจำนวนคำตอบอาจน้อยกว่า 5 ระดับก็ได้

4. จัดเลือกข้อความที่จะนำไปใช้วัดเจตคติโดยการวิเคราะห์รายข้อ

ของลิเคิร์ท คำเนิกรได้ดังนี้

5.1 ความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อความคิดเห็นแต่ละข้อ สร้างได้ตรงตามนิยามไว้หรือไม่ ครอบคลุมเจตคติที่ศึกษาหรือไม่ โดยคำนวณค่าดัชนี IOCตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและนำแบบมาครประมาณค่าไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนหนึ่ง เพื่อตรวจสอบคู่มือคำถามต่างๆว่ามีความเป็นปรนัยหรือไม่ มีข้อบกพร่องที่สมควรจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ มีข้อสมควรที่จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมอย่างไร

5.2 ความเที่ยง ทำได้โดยใช้วิธีการหาค่าโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

หลักการสร้างมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท (ภัทธา นิคมานนท์. 2540 : 156)

โดยการเขียนพฤติกรรมบ่งชี้ลักษณะที่ต้องการวัดดังนี้

1. ข้อความที่ใช้ไม่ให้อายเกินไป
2. ใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความ
3. หลีกเลี่ยงข้อความที่เป็นปฏิเสธ เพราะอาจทำให้ตีความหมายผิดได้
4. ไม่ควรใช้ข้อความที่ทุกคนตอบตรงกัน

เทคนิคการสร้างแบบวัดของลิเคิร์ท ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. เขียนข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษาให้ได้มากที่สุด
2. ใช้ภาษาที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความ
3. คัดข้อความส่วนใหญ่ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องกันว่าเป็นข้อความเชิงกลางๆออก
4. ตัดสินว่าให้มีตัวเลือกในแต่ละข้อความกี่ตัวเลือก
5. นำข้อความที่คัดเลือกมาเรียบเรียงเป็นแบบวัด โดยมีคำชี้แจงในการตอบอย่าง

ชัดเจน

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบประเมินค่า และมาตราวัดเจตคติ

1. กำหนดโครงสร้างของประเด็นที่ต้องการวัด การกำหนดโครงสร้างนี้ควรทำให้มีรายละเอียดมากที่สุด และต้องชัดเจนสามารถวัดได้
2. เลือกประเภทแบบประเมินค่าหรือมาตราวัดเจตคติการเลือกแบบประเมินค่าขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความจำกัดของการวิจัยเรื่องนั้น ๆ
3. กำหนดสิ่งเร้า
4. ตรวจสอบปรับปรุงและแก้ไข

4.1 ตรวจสอบเอง

4.2 ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ดังนั้นในการพัฒนาเครื่องมือประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือประเมินแบบมาตราประมาณค่า(Rating scale) ของลิเคิร์ต(Likert) เพราะเป็นเครื่องมือประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ออกมาเป็นระดับมากน้อยตามปริมาณของการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นข้อความหรือสถานการณ์ และส่วนที่เป็นระดับคุณภาพการประเมิน โดยแบ่งเป็น 4 ระดับโดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมิน(Rubrics)ให้คะแนนขึ้น โดยกำหนดระดับการให้คะแนนและคำอธิบายในแต่ละระดับคะแนนไว้อย่างชัดเจนดังนี้

ดีเยี่ยม หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตามคุณลักษณะจนเป็นนิสัย และนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันเพื่อ ประโยชน์สุขของตนเองและสังคม โดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับดีเยี่ยมจำนวน 5-8คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลประเมินต่ำกว่าระดับดี

ดี หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เป็นการยอมรับของสังคม โดยพิจารณาจาก

1. ได้ผลการประเมินดีเยี่ยม จำนวน 1-4 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ

2. ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน 4 คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ

3. ได้ผลการประเมินระดับดีจำนวน 5-8 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนดโดยพิจารณาจาก

1. ได้ผลการประเมินระดับผ่าน จำนวน 5-8 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ

2. ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน 4 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามกฎเกณฑ์เงื่อนไขที่สถานศึกษากำหนด โดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ 1 คุณลักษณะ

การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ชัดเจน

หมายเหตุเพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยส่วนต่างๆเพื่อ

กลายเป็นลักษณะนิสัย เกณฑ์ประเมินมี 2 ลักษณะคือ

1. เกณฑ์ประเมินภาพรวม (Holistic Rubrics) คือแนวทางการให้คะแนน โดยพิจารณาภาพรวมการปฏิบัติ โดยจะมีคำอธิบายลักษณะการปฏิบัติแต่ละระดับไว้อย่างชัด เช่นมีวินัย
  - ระดับ 3 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียนปฏิบัติหรือ ทำงานที่ได้รับมอบหมาย
  - ระดับ 2 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน โดยต้องมีการเตือนเป็นบางครั้ง
  - ระดับ 1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัวและโรงเรียน โดยต้องมีการเตือนเป็นส่วนใหญ่

2. เกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (Analytical Rubrics) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละส่วนของการปฏิบัติ ซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดคำอธิบายลักษณะของการอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในส่วนนั้น ๆ ไว้อย่างชัดเจน

5. การสัมภาษณ์ (Interview Form)

การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ หมายถึงการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แล้ว การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะเหมือนการสอบปากเปล่า ต้องอาศัยได้ตอบอาจเป็นหลัก ใช้ได้ดีสำหรับการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึก ความสนใจ ความคิดเห็น และทัศนคติ ในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นข้อมูลด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และบางโอกาสก็อาจใช้เก็บข้อมูล เกี่ยวกับความรู้ ความคิดต่าง ๆ จึงเป็นข้อมูลทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ได้ด้วย

ประเภทของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดตัวคำถามและคำตอบไว้เรียบร้อยแล้ว คำตอบมักเป็นแบบให้ผู้ตอบเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง การสัมภาษณ์แบบนี้ ส่วนใหญ่ใช้ในการสำรวจ เช่นการสำรวจความคิดเห็นต่อรัฐบาล เป็นต้น
2. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างแน่นอน (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีการกำหนดคำตอบไว้แน่นอนตายตัว คำถามที่ใช้และลำดับคำถามจึงเปลี่ยนแปลงได้ ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการคิดแปลงคำถามได้ตามความเหมาะสม แต่ก็ให้เป็นไปตามที่ได้จุดประสงค์ไว้และผู้ตอบก็มีอิสระในการตอบ

3. หลักของการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ที่ดี มีหลักดังต่อไปนี้

การสัมภาษณ์ครั้งนั้น ๆ ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง

3.2 ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าและเรียงลำดับคำถามไว้อย่างเป็นระบบไม่ให้เกิดความสับสน

3.3 ควรมีการฝึกหรือทดลองสัมภาษณ์ก่อนที่จะสัมภาษณ์จริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ

3.4 ในการสัมภาษณ์ต้องมีการสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ผู้ถูกสัมภาษณ์จะรู้สึกสบายใจและให้ข้อมูลตามความเป็นจริงมากที่สุด

3.5 ผู้สัมภาษณ์ต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ซึ่งจะทำให้การสนทนาเป็นที่เข้าใจกัน สามารถแปลและสรุปคำตอบได้ถูกต้อง

3.6 ผู้สัมภาษณ์ควรใช้วาจาสุภาพ ชัดเจน เข้าใจง่าย

3.7 การสัมภาษณ์ที่ดีต้องการช่วยหรือเร้าให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากให้คำตอบ อยากแสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการเเนะคำตอบ

3.8 การสัมภาษณ์ต้องมีการจดบันทึกผลการสัมภาษณ์ การจดบันทึกต้องกระทำอย่างรอบคอบระวังอย่าให้เกิดความคลาดเคลื่อน อาจใช้เครื่องมืออื่นช่วย เช่น เทป โดยต้องขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วย

3.9 ผู้สัมภาษณ์ต้องมีมารยาทดีในการสัมภาษณ์ อย่าให้ผู้ถูกสัมภาษณ์คิดว่าคำตอบไม่ได้รับความสนใจ

4. เทคนิคการสัมภาษณ์

สุรวาท ทองบุ (2550 : 91- 92) กล่าวว่า ในการสัมภาษณ์ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดและมีความยินดีที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ นั่นคือ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแสดงความเป็นมิตร ความจริงใจกับผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลังจากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ควรปฏิบัติ ดังนี้

4.1 สัมภาษณ์ทีละคำถาม

4.2 ควรเริ่มจากคำถามง่ายๆ

4.3 ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจง่าย

4.4 ทบทวนคำถามถ้าจำเป็น

4.5 ฟังคำตอบจากผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยความตั้งใจเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง

4.6 ให้เวลาผู้ถูกสัมภาษณ์ในการตอบคำถามอย่างเพียงพอ แต่ก็ไม่ปล่อยให้การ

สัมภาษณ์หยุดชะงักและพยายามให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

- 4.8 ใช้กลวิธีและทักษะในการควบคุมไม่ให้ถูกสัมภาษณ์ออกนอกเรื่อง
- 4.9 หลีกเลี่ยงคำถามที่จะกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์
- 4.10 อย่าใช้คำพูดที่แสดงว่าเป็นการสอนผู้ถูกสัมภาษณ์

5. ข้อดี ข้อเสียของการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์

5.1 ข้อดี สรุปที่สำคัญได้ดังนี้

5.1.1 การสัมภาษณ์ใช้ได้ดีกับบุคคลทุกประเภท ทุกระดับการศึกษา

5.1.2 การสัมภาษณ์ มีลักษณะยืดหยุ่นได้มากกว่าการใช้แบบ

แบบสอบถาม สามารถดัดแปลงแก้ไขข้อคำถามจนกว่าผู้ตอบจะเข้าใจคำถามได้

5.1.3 การสัมภาษณ์ช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ เพราะผู้สัมภาษณ์ทราบได้ว่าผู้ตอบมีความชัดเจนในคำตอบแต่ละคำถามหรือไม่ นอกจากนี้ยังทราบว่าผู้ตอบตอบด้วยความตั้งใจหรือด้วยความจริงใจหรือไม่

5.1.4 การวิจัยทางจิตวิทยาเป็นเรื่องของการแสวงหาความจริง ทางด้านพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความรู้สึนึกคิด อารมณ์ จิตใจ ความคิดเห็น และเจตคติ ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จึงนับว่าเหมาะสมที่สุด

5.2 ข้อเสีย

แม้ว่าการสัมภาษณ์จะมีข้อได้เปรียบหลายประการดังกล่าวข้างต้น แต่มีข้อจำกัดหลายอย่างเช่นกัน ดังนี้

5.2.1 การสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ความรอบรู้ และความชำนาญของผู้สัมภาษณ์ ดังนั้นหากผู้สัมภาษณ์ขาดคุณสมบัติดังกล่าว ข้อมูลที่ได้ขาดความน่าเชื่อถือ

5.2.2 ข้อมูลที่ได้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ถูกสัมภาษณ์ ถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ให้ผู้มุลตามความเป็นจริงข้อมูลที่ได้จะขาดความน่าเชื่อถือ

5.2.3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บางครั้งขึ้นอยู่กับความสามารถในการตีความหมายของผู้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจตีความหมายผิด ทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเป็นปรนัยได้

5.2.4 ในการสัมภาษณ์ถ้าสิ่งอื่น ๆ มารบกวนเช่น ความเครียด ความเหนื่อยความวิตกกังวลในบางอย่าง ทำให้ผู้ตอบ ตอบอย่างไม่เต็มที่ ตอบอย่างเสียไม่ได้ที่จะทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์และไม่ตรงตามความเป็นจริงได้

5.2.5 การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลา แรงงาน และเงินจำนวนมาก

จากตัวอย่างของการพัฒนาเกณฑ์ประเมินที่น่าเสนอมานี้เห็นว่าวิธีการพัฒนาเกณฑ์ประเมินสามารถทำได้หลายลักษณะ อย่างไรก็ตามในเชิงปฏิบัติถ้าประเมินภาจะด้งเลือกใช้วิธีการ

ความถูกต้องเชื่อถือได้มากที่สุดนั้นสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะและหลายขั้นตอน ตั้งแต่การให้แนวทาง ข้อคิดเห็นในการพัฒนาเกณฑ์การกำหนดเกณฑ์ พิจารณาความเหมาะสมความเที่ยงตรงของเกณฑ์ การนำไปทดลองใช้และปรับปรุงพร้อมทั้งกำหนดรูปแบบการสร้างเกณฑ์การประเมินโดยทั่วไป เทคนิคหนึ่งที่มีผู้วิจัยที่ผู้วิจัยนำมาเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือการสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

นิศา ชูโต (2548 : 40) กล่าวว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม หมายถึงการสัมภาษณ์ที่กระทำในกลุ่มเล็ก ประมาณ 6-8 คนเกี่ยวกับเรื่องใด โดยเฉพาะ ใช้เวลาสั้น ๆ ประมาณ 1-2 ชั่วโมง

เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ไพศาล วรรคัม (2552 : 211) กล่าวว่า การสนทนากลุ่ม(Focus group discussion) เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะคล้าย ๆ กับการสัมภาษณ์กลุ่ม เนื่องจากยึดความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มร่วมกัน การสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นทางการ(Formal) มากกว่าการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยการสนทนากลุ่มผู้วิจัยจะเตรียมประเด็นในการสนทนาไว้อย่างชัดเจนตามลำดับ และเป็นผู้ดำเนินรายการ(Moderator) ที่จะต้องสร้างบรรยากาศและควบคุมการสนทนาให้เป็นไปอย่างราบรื่นและเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

ความหมายของเทคนิคการสนทนากลุ่ม(Focus group discussion)

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็น ในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็น ในการสนทนากลุ่มผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกกลุ่มที่สามารถให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ซึ่ง ไม่ใช่กลุ่มที่อยู่ตามธรรมชาติเหมือนกับการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยทั่วไปผู้วิจัยจะเลือกโดยพิจารณาพื้นฐานภูมิหลังหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตน ได้อย่างเต็มที่ การกำหนดกรอบและประเด็นที่ใช้ในการสนทนาจากเรื่องที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยจะนำมากำหนดกรอบในการสนทนา โดยแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ เพื่อนำมาเป็นประเด็นคำถามให้สมาชิกผู้ร่วมสนทนาแสดงความคิดเห็น กรอบในการสนทนาจะประกอบด้วย 3 กรอบด้วยกันคือ กรอบนำการสนทนา ประเด็นการสนทนาในกรอบนี้จะเป็นการสนทนาการสร้างความรู้จักคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกในวงสนทนา เช่น การทักทายถามทุกข์สุข การงาน ดินฟ้าอากาศ เป็นต้น กรอบสนทนาประเด็นในกรอบนี้จะเป็นประเด็นหลัก ๆ ที่ต้องการให้สมาชิกในวงสนทนา ได้แสดงความคิดเห็น ได้ตอบซึ่งกันและกัน โดยอาจเริ่มในกรอบนี้ด้วยคำถามปลายเปิดหรือคำถามปลายปิด และกรอบเปิดการสนทนาใน

การสนทนา กรอบและประเด็นการสนทนาเหล่านี้ผู้วิจัยต้องจัดเตรียมไว้ก่อน เพื่อพิจารณาความครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษาตลอดจนทำให้การสนทนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีผู้สนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-12 คน ซึ่งเลือกมาจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้

ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

1. ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทักษะคิด ความรู้ลึกการรับรู้ ความเชื่อ พฤติกรรม
2. ใช้ในการกำหนดสมมุติฐานใหม่ๆ
3. ใช้ในการกำหนดคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. ใช้ในการค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือหรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัย แบบสำรวจ

เพื่อให้งานวิจัย สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ใช้ในการประเมินผล

ข้อดีของการสนทนากลุ่ม

1. ผู้เก็บข้อมูลเป็นผู้ได้รับการอบรมมาอย่างดี
2. เป็นการเผชิญหน้าในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว
3. ให้มีปฏิริยาโต้ตอบกันได้
4. บรรยากาศของการคุยกันเป็นกลุ่มจะช่วยลดความกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น

ส่วนตัว

ข้อจำกัด

1. ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงแสดงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังมิให้มีการผูกขาดการสนทนาขึ้น

2. พฤติกรรมบางอย่างเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจได้รับการเปิดเผยในกลุ่ม

สนทนาในกรณีมีการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว

3. ถ้าผู้ดำเนินในการสนทนาคุมไม่ได้ การสนทนาจะไม่ราบรื่น

ขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่ม

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล
3. ตัดสินว่าจะทำกี่กลุ่ม
4. วางแผนระยะเวลาตารางเวลาและตารางเวลา
5. ออกแบบคำถามควรเป็นคำถามปลายเปิด

หลักของประเด็นที่ทำการศึกษแล้วจึงจบลงด้วยคำถามมาๆอีกครั้งหนึ่งเพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองในช่วงท้าย อาจเติมคำถามเสริมเข้าไป แต่ต้องเป็นคำถามสั้น ๆ อาจเป็นคำถามไม่ได้เตรียมมาก่อนแต่เป็นคำถามเกิดขึ้นในวงสนทนา

6. ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น

7. ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note-taker)

ผู้ดำเนินการสนทนาต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนาและควบคุมเกมได้เป็นอย่างดีควรปล่อยให้ผู้สนทนาแสดงความคิดเห็น ได้เต็มที่อิสระเสรี เป็นธรรมชาติที่สุดผู้ดำเนินการจะไม่แสดงความคิดเห็นและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ผู้บันทึกจะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลา ผู้ช่วยทั่วไปมีหน้าที่คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

ผู้จดบันทึก ((Moderator) จะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและควรทำหน้าที่ในการจดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกไม่สมบูรณ์ครบถ้วนและจะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเองเพื่อความเข้าใจในสิ่งที่บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะดำเนินการสนทนาและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึกเพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

8. คัดเลือกผู้เข้ากลุ่มในการสนทนาการจัดกลุ่มในครั้งนี้มี กลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน กลุ่มศึกษานิเทศก์ กลุ่มครู

9. การจัดการเพื่อเตรียมการทำสนทนาดังกล่าว เป็นการเตรียมสถานที่ กำหนดวัน เวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่จำเป็นเช่นเครื่องบันทึกเทป สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง เป็นต้น

10. จัดกลุ่มสนทนา

11. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ถอดเทปออกมาควรถอดเทปออกมาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่ใ้ความคิดเห็นของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไปด้วย

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายในรูปการวิเคราะห์เนื้อหา ถ้าจะคิดวิเคราะห์หลายๆคนเพื่อเป็นการอภิปรายร่วมกัน ถ้ามีความเห็นไม่ตรงกันควรกลับไปฟังรายละเอียดจากเทปใหม่แล้วกลับมาอภิปรายด้วยกันอีก

มาตรฐานของการประเมิน

ประธานกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินเอกสารและโครงการทางการศึกษา คณะกรรมการชุดนี้ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการประเมินต่างมีความเชื่อว่าการประเมินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกิจกรรมของมนุษย์ การประเมินที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาผู้สิ่งที่คิดว่า ส่วนการประเมินที่ไม่ดีจะเป็นตัวถ่วงและทำลายความเจริญก้าวหน้า ซึ่งสามารถจัดเป็น 4 หมวดดังนี้

8.1 มาตรฐานความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้ทำอย่างเหมาะสม ตามกฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมิน และผู้ที่ได้รับจากผลกระทบจากการประเมิน มาตรฐานการประเมินประกอบด้วยเกณฑ์ มีคุณลักษณะดังนี้

8.1.1 การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ

8.1.2 การแก้ปัญหาของความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรม

โปร่งใส

8.1.3 รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผยและคำนึงถึง

ข้อจำกัดของการประเมิน

8.1.4 การให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ

8.1.5 การคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

8.1.6 การเคารพสิทธิในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง

8.1.7 รายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ ยุติธรรม เสนอทั้งจุดเด่น จุดด้อย

ของสิ่งที่จะประเมิน

8.1.8 ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ

8.2 มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการ

ถึงการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่ามาตรฐานความเป็นไปได้ประกอบด้วยเกณฑ์มีคุณลักษณะดังนี้

8.2.1 วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

8.2.2 เป็นที่ยอมรับในทางการเมือง

8.2.3 ผลที่ได้คุ้มค่า

8.3 มาตรฐานความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการ

ประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

คุณสมบัติดังนี้

- 8.3.1 การระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน
- 8.3.2 การวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ
- 8.3.3 การบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน
- 8.3.4 การบรรยายแหล่งข้อมูลได้มาอย่างชัดเจน
- 8.3.5 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง
- 8.3.6 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง
- 8.3.7 การจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และ
- 8.3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 8.3.9 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 8.3.10 การลงข้อสรุปที่มีเหตุผลสนับสนุน
- 8.3.11 การเขียนรายงานเป็นปรนัย

รายงาน

8.4 มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมิน ในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ มาตรฐานการใช้ประโยชน์นี้ประกอบด้วยเกณฑ์ มีคุณลักษณะดังนี้

8.4.1 การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ

8.4.2 ความเป็นที่เชื่อถือของผู้ประเมิน

8.4.3 การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้

สารสนเทศผู้เกี่ยวข้อง

8.4.4 การแปลความหมายและการตัดสินใจคุณค่ามีความชัดเจน

8.4.5 รายงานผลการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน

8.4.6 การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

8.4.7 รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับนำไปใช้ประโยชน์

8.4.8 การประเมินส่งผลกระทบในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการ

ประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

วิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา (2553 : 23) ได้ ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระบบคู่สัญญา ว่าการทำวิจัยเรื่องการให้คำปรึกษาโดยใช้ระบบคู่สัญญาสำหรับนิสิตปริญญาตรีเพื่อเสริมสร้างระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม มาตรฐานความรู้ความมีวินัยในตนเองและเจตคติต่อวิชาชีพครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ระดับคะแนนเฉลี่ย มาตรฐานความรู้ ความมีวินัยในตนเองและเจตคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคงที่และสูงขึ้น แสดงว่าระบบคู่สัญญา สามารถพัฒนาคุณลักษณะที่ศิษย์ของผู้เรียน ได้ จึงควรนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองของผู้เรียน

รัชภูมิ สมสมัย (2552 : 45) ได้สร้างแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการสร้างแบบประเมินเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 8 ด้าน รวมรายการข้อคำถามทั้งหมด 57 ข้อ ด้านรักชาติ ศาสน์กษัตริย์จำนวน 13 ข้อ ซื่อสัตย์สุจริต จำนวน 6 ข้อ ด้านมีวินัย จำนวน 6 ข้อ ด้านใฝ่เรียนรู้จำนวน 5 ข้อ ด้านอยู่อย่างพอเพียง จำนวน 8 ข้อ ความมุ่งมั่นในการทำงานจำนวน 6 ข้อ ด้านรักความเป็นไทยจำนวน 6 ข้อ และด้านมีจิตสาธารณะจำนวน 8 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพดี ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ค่าIOC ตั้งแต่ 0.9 ขึ้นไปแสดงว่าแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละด้าน

เกียรติศักดิ์ ชารีโคตร (2543 : 74) ได้พัฒนาเกณฑ์สมรรถภาพสำหรับนักคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผลการวิจัย ประกอบด้วยสมรรถภาพสำหรับนักคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ดังนี้

- 1) สมรรถภาพด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ด้านระบบคอมพิวเตอร์ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี และจิตวิทยาการเรียนรู้และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
- 2) สมรรถภาพด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ทักษะด้านเนื้อหาหลักสูตร
- 3) สมรรถภาพด้านชาวปัญญา ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้ มองการณ์ไกล ช่างสังเกตและจดจำการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ
- 4) สมรรถภาพด้านทัศนคติ ได้แก่ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถผู้อื่น ระหนกในความสำเร็จและประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกระตือรือร้นในการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความรับผิดชอบ ขอมรับในเทคโนโลยีและความก้าวหน้าในด้านคอมพิวเตอร์และ
- 5) สมรรถภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ อุทิศตนเพื่อความสำเร็จของงานมีความเพียรพยายาม มีศีลธรรมประจำใจ มีความอดทนอดกลั้นและมีความซื่อตรง

วัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาและขนาดของไฟล์ที่ใช้ ขนาดวัตถุต่าง ๆ ที่ปรากฏความแตกต่างของสี พื้นหน้าและพื้นหลังและความเร็วในการแสดงผล เภณท์นำเสนอเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน ทันสมัย เภณท์การประเมินด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องของกิจกรรมต่อเป้าหมาย เภณท์การประเมินด้านกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีความสอดคล้องของกิจกรรมต่อเป้าหมาย วัตถุประสงค์และเนื้อหา วิชา กิจกรรมที่จัดคำนึงถึงประเภทและระดับของผู้เรียนและการเป็นผู้นำ และแก้ปัญหาต่างๆของครูระหว่างจัดกิจกรรมผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนและแสวงหา ความรู้เพิ่มเติม

ซัชพล บุญเติม (2543 : 76) ได้พิจารณาการประเมินการจัดค่ายวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลรอบสุดท้ายทำให้ได้ข้อความที่เป็นเกณฑ์จำนวน 166 ข้อ จากจำนวน 189 ข้อ เป็นเกณฑ์การประเมินด้านสภาวะแวดล้อม 24 ข้อ ด้านปัจจัยเบื้องต้น 68 ข้อ ด้านกระบวนการ 18 ข้อและการประเมินด้านผลผลิต 56 ข้อ ดังนี้

1.1 เกณฑ์การประเมินสภาพแวดล้อมครอบคลุมการประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดค่ายวิทยาศาสตร์ และการวางแผนปฏิบัติงานในค่ายวิทยาศาสตร์

1.2 เกณฑ์การประเมินปัจจัยเบื้องต้นครอบคลุมการประเมินหลักสูตรและเนื้อหา ความรู้และกิจกรรมในค่ายวิทยาศาสตร์คุณสมบัติวิทยากร คุณสมบัติของพี่เลี้ยง อัตราส่วนระหว่างที่เลี้ยงกับผู้เข้าค่าย วิทยาศาสตร์กำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดค่ายวิทยาศาสตร์ การประชาสัมพันธ์โครงการค่ายวิทยาศาสตร์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นสำหรับค่ายวิทยาศาสตร์

1.3 เกณฑ์การประเมินการดำเนินการครอบคลุมการประเมินการจัด คำนเนินการค่ายวิทยาศาสตร์ บทบาทของผู้อำนวยการค่ายวิทยาศาสตร์ บทบาทของวิทยากรและ บทบาทของเจ้าหน้าที่และบทบาทของพี่เลี้ยงค่ายวิทยาศาสตร์

1.4 เกณฑ์การประเมินผลผลิตครอบคลุมระยะเวลาในการประเมินผลผู้ เข้าค่ายวิทยาศาสตร์ เครื่องมือประเมินผลสำเร็จของค่ายวิทยาศาสตร์และการประเมินวิทยากร ำหน้ที่พี่เลี้ยงและผู้เข้าค่ายวิทยาศาสตร์การประเมินการจัดค่าย การประเมินความสำเร็จของการ ค่ายวิทยาศาสตร์การรายงานผลการร่วมกิจกรรมและการติดตามผลการจัดค่ายวิทยาศาสตร์

2. การรับรองเกณฑ์การประเมินการจัดค่ายวิทยาศาสตร์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ นวน 5 คน เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมมากและมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้เป็น มาตรการประเมินการจัดค่ายวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ศรานตา จันทร์เมือง (2543 : 78) ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมิน

1. ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกับกับข้อความที่เป็นเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ จาก 60 ข้อ
2. เกณฑ์การประเมินได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและเตรียมการสอนจำนวน 5 ข้อได้แก่ เตรียมการฝึกนิสิตนักเรียนให้ใช้โปรแกรม,ครูเตรียมใบงาน แบบฝึกหัดและแบบทดสอบทดลองทำแบบฝึกหัดก่อนให้นักเรียนทำ เตรียมแบบฝึกหัดและตัวอย่างให้นักเรียนทำ และดูบนเครื่องคอมพิวเตอร์ 2) ด้านการดำเนินการสอน จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ อธิบายโปรแกรมหรือสิ่งที่จะเรียน สอนให้ปฏิบัติได้จริง เคนดูการฝึกปฏิบัติของนักเรียนอยู่เสมอ แสดงเนื้อหาภาพตัวอย่างในคอมพิวเตอร์ ให้นักเรียนปฏิบัติตามลำดับขั้นการใช้คอมพิวเตอร์,อธิบายคำสั่งซ้ำจนปฏิบัติได้ แทรกความรู้ที่ทันสมัย แสดงวิธีการทำงานของโปรแกรมที่สอนและควบคุมไม่ให้นักเรียนเล่นเครื่องคอมพิวเตอร์ 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อได้แก่ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ให้นักเรียนทำงานง่ายก่อนทำงานที่ซับซ้อน ให้นักเรียนเขียนแบบการทำงานจนชำนาญ เลือกสื่อ ใช้สื่อที่แสดงภาพหน้าจอ ใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อหลัก อบรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ไม่เหมาะสม ผลัดสื่อการสอนด้วยคอมพิวเตอร์ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ให้นักเรียนอธิบายสิ่งที่เรียนด้วยภาษาของตนเองให้นักเรียนทำก่อนทดลองปฏิบัติจริงประเมินโดยสังเกตทางจอภาพและในการปฏิบัติงานกับเครื่อง 5) ด้านการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรมและความมีวินัย จำนวน 13 ข้อได้แก่ ให้นักเรียนเอื้อเพื่อการใช้เครื่องช่วยเหลือดูแลกัน ใช้คำที่เหมาะสมกับการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้เว็บไซต์ที่เหมาะสม ไม่ให้นักเรียนละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญาแนะนำการใช้คอมพิวเตอร์ในทางเหมาะสม บอกข้อดีข้อเสียการใช้คอมพิวเตอร์ อธิบายการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ รักษาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อื่น ๆ กำหนดกฎระเบียบ ให้นักเรียนดูแลและรับผิดชอบอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 6) ด้านการจูงใจและการเสริมแรงทางการเรียนจำนวน 9 ข้อได้แก่ ให้พัฒนาและเรียนรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ศึกษาเครื่องมือการใช้และแสวงหาแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวอย่างที่ดีในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบเครื่องและโปรแกรมให้อิสระค้นคว้าในเว็บไซต์ แนะนำเทคนิคพิเศษ จัดหาโปรแกรมที่ทันสมัย สละเวลาให้ความช่วยเหลือแนะนำและสนับสนุน

อารัตตะ จันท์คง (2548 : 76) ได้พัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ตอน คือ 1) พัฒนารอบและตัวบ่งชี้คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในมิติความสำคัญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย 2) ตรวจสอบตัวบ่งชี้ในมิติความเป็นไปได้ 3) กำหนดเกณฑ์การประเมินบัณฑิตที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการใช้โปรแกรม

แบบประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 1 จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิดและเปิดของลิเคิร์ต จำนวน 2 ฉบับ 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มที่ 2 จำนวน 1 ฉบับเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ 3) แบบสอบถามเพื่อกำหนดเกณฑ์และการประเมินบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตรวัดประมาณค่า 3 ระดับ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 4 ด้าน 7 กรอบคุณลักษณะคือ 1) ด้านความรู้ความสามารถ จำนวน 3 กรอบคุณลักษณะ 2) ด้านทักษะ จำนวน 2 กรอบคุณลักษณะ 3) ด้านเจตคติ จำนวน 3 กรอบคุณลักษณะ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของครู ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญในมิตិความสำคัญและจากผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ 2 ในมิติความเป็นไปได้ จำนวน 96 ตัวบ่งชี้ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความสามารถจำนวน 30 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านทักษะจำนวน 33 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านเจตคติ จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณของครูจำนวน 15 ตัวบ่งชี้การกำหนดเกณฑ์โดยผู้เชี่ยวชาญจากตัวบ่งชี้ทั้งหมด 96 ตัวบ่งชี้ ผู้เชี่ยวชาญกำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับกลาง เกณฑ์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ทั้งนี้สามารถนำแบบประเมินไปพัฒนาคุณภาพบัณฑิตเพื่อรับการประกันคุณภาพ สามารถกระตุ้นให้ครูได้ประเมินตนเองให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่าวิธีพัฒนาเกณฑ์ประเมินทำได้หลายลักษณะ อย่างไรก็ตามในเชิงปฏิบัติผู้ประเมินอาจจะต้องเลือกใช้วิธีการพัฒนาเกณฑ์ตามความเหมาะสมกับสภาพความต้องการ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน จากผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้มีในตัวผู้เรียน และก็นำเกณฑ์ที่ผ่านการประเมินว่าเหมาะสมไปเป็นตัวจัดระดับของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนว่าอยู่ในระดับ ไม่ผ่าน ผ่าน ดี หรือดีเยี่ยม ตามมาตรฐานของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งถือว่าการประเมินที่มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ ที่จะให้มีในตัวเรียนตามเจตนาของหลักสูตรและตรงตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน)

งานวิจัยต่างประเทศ

ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแล บุคลากร และตัวนักเรียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการตอบสนอง และการคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นต่างๆกันและโรงเรียนต่างกัน 3) เพื่อเตรียมครูกับ ข้อมูลที่มีประโยชน์ด้านสารสนเทศ 4) เพื่อเตรียมรายการต่างๆแก่ครูได้แก่วิธีการสอนการ สนับสนุนที่ประสบความสำเร็จในด้านการส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ จากการสำรวจสมาชิกทั้ง 5 กลุ่มข้อค้นพบทั่วไปชี้ให้เห็นว่า ความเห็นของผู้ปกครอง ครู บุคลากร และตัวนักเรียนเองเด็กมีพฤติกรรมระดับน่าพึงพอใจ แต่มีแนวโน้มว่าจะอยู่ในระดับสูงชั้นก็มี แนวโน้มว่าจะลดลง นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการที่มีประโยชน์ในการหยุดพฤติกรรมการทำลายข้าว ของคือการมีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนและมีเหตุผล

ฮามิลตัน (Hamilton, 2003 : 1532 -A) ปัญหาที่มีต่อครูเกี่ยวข้องกับระยะเวลา ประสิทธิภาพในการทำงานว่าจะทำอย่างไรจึงจะสามารถจัดการกับปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ได้ ผลการวิจัยพบว่าระบบการจัดการระเบียบในชั้นเรียนและการรับรู้ยุทธศาสตร์ของครูที่เพิ่งเริ่ม ทำงานสอนเกือบทั้งหมดมีประสิทธิภาพเพียงพอในการจัดการก่อนในชั้นเรียน ข้อเสนอแนะใน การวิจัยควรมีการพัฒนาปรับปรุงเทคนิคการจัดการระเบียบวินัยในชั้นเรียน และควรมีการเตรียมครู ก่อนได้รับการสอนจริง และศึกษาแนวทางยุทธศาสตร์การจัดการระเบียบวินัยให้มากขึ้น

บาลเดอร์สัน (Balderson, 2004 : 746) ช่วงไม่กี่ศตวรรษที่ผ่านมาพบว่าพฤติกรรม ขอบความรุนแรง การก่อกวนของบรรดาเด็กและเยาวชนเพิ่มมากขึ้น การศึกษานี้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นแม่แบบการมีเหตุผลของบุคคล เพื่อลดปัญหาการไม่ปฏิบัติงาน พฤติกรรมก่อกวนในชั้นเรียนและสร้างพฤติกรรมเชิงบวกทางสังคมของเด็กและเยาวชน ผลการทดลองพบว่า การทดลองใช้วิธีการที่เน้นความมีเหตุผลของบุคคลและรับผิดชอบของบุคคลต่างส่งผลต่อการวัด เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในทิศทางที่น่าพอใจ โดยเฉพาะความรับผิดชอบของบุคคล ส่งผลต่อพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนมากกว่าเช่น พฤติกรรมเชิงบวกในสังคม

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเกณฑ์การประเมิน คุณลักษณะทำให้ทราบวิธีการขั้นตอนการสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะว่าการสร้างเกณฑ์การ ประเมินนั้นเริ่มต้นจากการสร้างกรอบการประเมิน กำหนดตัวชี้วัด กำหนดกรอบตัวบ่งชี้ตรวจสอบ ความเป็นไปได้ของตัวชี้วัดและสร้างเกณฑ์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ชัดเจน และนำไปหา ณาภาพ ซึ่งสามารถเป็นแนวทางการวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี เกณฑ์การประเมินนอกจากจะใช้เพื่อ ประเมินชิ้นงาน/ภาระงานแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนได้อย่างดีโดยให้ผู้เรียนได้รับ ทราบว่าผู้สอนคาดหวังอะไรบ้างจากชิ้นงานที่มอบหมาย หรือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้าง เกณฑ์ก็จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของนักเรียน

ผู้เรียนได้ช่วยพิจารณา อภิปราย โดยใช้เกณฑ์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น ก็ยิ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถ แยกแยะได้ว่าชิ้นงานที่ดี มีคุณภาพอย่างไร อย่างไรก็ตาม ในเชิงปฏิบัติผู้ประเมินอาจจะต้องเลือกใช้ วิธีการพัฒนาเกณฑ์ตามความเหมาะสมกับสภาพความต้องการ เครื่องมือที่ใช้การประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินจากผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ และนำเกณฑ์ที่ผ่านการประเมินว่าเหมาะสมไปเป็นตัวจัดระดับของคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนว่าอยู่ในระดับ ไม่ผ่าน ผ่าน ดี หรือดีเยี่ยม ตามมาตรฐานของคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ การประเมินที่มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และมีความเป็นไปได้ ที่จะให้มีในตัวผู้เรียนตาม เจตนาของหลักสูตรและตรงตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา(องค์กรมหาชน)

ในการวิจัยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดความสำคัญของเครื่องมือที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญ และครูที่อาสาสมัครทดลองใช้เกณฑ์ มาเป็นแนวทาง ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งมีความสำคัญเนื่องจากกลายเป็น องค์ประกอบสำคัญหนึ่งของเกณฑ์การจบหลักสูตรสถานศึกษา และครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผน สร้างแบบสังเกต และเก็บหลักฐานการสังเกตให้ชัดเจน เป็นระบบมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความ โปร่งใสในการประเมินให้กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน สามารถตรวจสอบได้และประเมินผลได้ ตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด(Validity)เป็นระบบ(System)มีหลักฐานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Accountability)สิ่งที่ทำไปทั้งหมดทั้งมวลไม่ใช่ให้สถานศึกษามีคุณภาพในการวัดและประเมินผล เพียงอย่างเดียว แต่เป้าหมายสูงสุดก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นเอง